

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОНІМІВ У ДЕТЕКТИВНИХ
ТВОРАХ АГАТИ КРІСТІ (МОВОЮ ОРИГІНАЛУ)**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0352 2 а-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та
літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Ез-Заїм Оксана Олександрівна

Керівник к.ф.н., доц. Голуб Ю. І.
Рецензент к.ф.н., доц. Васирина К. М.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської філології та лінгводидактики

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно)

Освітньо-професійна програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Надточій Н. О.

«___» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
ЕЗ-ЗАІМ ОКСАНИ ОЛЕКСАНДРІВНИ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проєкту) «Специфіка функціонування онімів у детективних творах Агати Крісті (мовою оригіналу)»

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) Голуб Юлія Іванівна, к.ф.н., доцент

затверджені наказом ЗНУ від «11» квітня 2023 року № 516-с.

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проєкту) 1 березня 2024 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проєкту) теоретичні засади загальної та літературної ономастики; специфіка творів детективного жанру, зокрема творів Агати Крісті.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1) розглянути історію ономастичних досліджень; 2) охарактеризувати існуючі підходи до вивчення власних назв; 3) вивчити наявні класифікації онімів; 4) висвітлити мовні особливості детективних творів А. Крісті; 5) провести класифікацію онімів, які були використані у творах письменниці; 6) визначити функції, які виконують оніми у творах детективного жанру.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис і дата Завдання видав	Підпис і дата Завдання прийняв
Вступ	Голуб Ю. І., к.ф.н., доц.	26.04.2023	26.04.2023
Розділ 1	Голуб Ю. І., к.ф.н., доц.	23.05.2023	23.05.2023
Розділ 2	Голуб Ю. І., к.ф.н., доц.	11.09.2023	11.09.2023
Висновки	Голуб Ю. І., к.ф.н., доц.	30.01.2024	30.01.2024

6. Дата видачі завдання «17» квітня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	квітень 2023	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	квітень 2023	виконано
3.	Написання вступу	травень 2023	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	червень-серпень 2023	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень-грудень 2023	виконано
6.	Формулювання висновків	січень 2024	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	лютий 2024	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	лютий 2024	виконано
9.	Захист	березень 2024	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____

О. О. Ез-Заїм

Керівник роботи (проєкту) _____

Ю. І. Голуб

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____

Е. О. Веремчук

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 58 стор., 72 джерел

Об'єкт дослідження: оніми, які були використані у творах А. Крісті.

Мета роботи: полягає у комплексній характеристиці ономастичного простору і визначенні функцій власних назв у творах А. Крісті.

Теоретико-методологічні засади: ключові положення розроблені в теорії ономастики (Л. Белей, О. Калініченко, О. Карпенко, М. Кочерган та ін.).

Отримані результати: найбільш значущими у функціональному аспекті є антропоніми. У досліджених творах зустрічаються як реально існуючі, так і вигадані імена. Однак у більшості випадків письменниця спирається на реальний ономастикон англійської мови. Ономастичний простір детективних творів А. Крісті включає офіційні нейтральні імена, імена у пестливій і скороченій формі, прізвиська з чітко вираженою негативною або позитивною забарвленістю; історичні, літературні, біблійні алюзивні імена, які несуть додаткову культурологічну інформацію. Топоніми у творах А. Крісті представлені різними класами: урбаноніми, ороніми, астіоніми, годоніми, ойкодоніми, гідронімами, дромонімами. За структурою вони є простими, похідними, складними та багатокomпонентними географічними назвами. Топоніми пов'язані з ходом розслідування. Часто функціональне навантаження топонімів проявляється у відтопонімічних прізвищах. Також, топоніми створюють ілюзію реальності, вказуючи на точне місце події. Чим точніше вказане місце, тим більше читач вірить у справжність фактів і стає учасником описаних подій, розгортання яких він може чітко простежити.

Ключові слова: *детективний твір, онім, власна назва, літературна ономастика, поетонім, антропонім, топонім.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ У ХУДОЖНІХ ТВОРАХ	6
1.1 Поняття про оніми та їх специфічні ознаки	6
1.2 Класифікації власних назв	8
1.3 Специфіка літературної ономастики	13
1.3.1 Поетична ономастика як розділ науки про власні назви.....	13
1.3.2 Принципи класифікації поетонімів	18
1.4 Функції онімів у художніх творах	21
РОЗДІЛ 2 ХАРАКТЕРИСТИКА ОНІМІВ У ДЕТЕКТИВНИХ ТВОРАХ АГАТИ КРІСТІ	29
2.1 Особливості детективних творів А. Крісті	29
2.2 Специфіка використання онімів у творах Агати Крісті	31
2.2.1 Антропоніми у проаналізованих творах	31
2.2.2 Топоніми у проаналізованих творах	37
2.3 Функції онімів у детективних творах Агати Крісті.....	44
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	58

ВСТУП

Власні імена привертали увагу вчених з давніх часів. Історію їх виникнення, значення, зв'язок з життям суспільства, з світоглядом і віруваннями людей, з навколишньою природою, а також метаморфози, що відбувалися з ними протягом різних епох, вивчали і вивчають представники різних наукових дисциплін – історії, географії, етнографії, краєзнавства, психології, літературознавства, лінгвістики.

Власне ім'я, що використовується в будь-якому типі дискурсу – явище, яке дозволяє простежити зміни в системі мови, зумовлені історичними, соціальними та культурними подіями, характерними для даного суспільства, і значущі для даної галузі знання. Важливу роль оніми відіграють у художніх текстах, виступаючи могутнім емоційно-експресивним, характеристичним засобом.

Про підвищений інтерес до вивчення власних назв свідчить наявність значної кількості наукових публікацій, а також видання численних словників власних імен та прізвищ. У сучасній ономастиці дослідники обирають різні підходи до аналізу власних назв, зокрема географічний, лексикографічний, лексикологічний, текстовий, логічний, психологічний, когнітивний, соціологічний та ін. Ґрунтовні дослідження онімів належать таким вченим, як Л. Белей, М. В. Бережна, С. О. Вербич, М. В. Доценко, О. Ю. Карпенко, Л. Р. Присяжнюк та ін. Роботи вищезазначених авторів утворили теоретичну базу дослідження.

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю ретельного вивчення ономастикону індивідуально-авторських дискурсів. Оніми як особливий тип словесних знаків, призначений для виділення та ідентифікації одиничних об'єктів – концептуально значущі елементи комунікативної стратегії текстового розгортання будь-якого художнього твору.

Об'єктом дослідження є оніми, які були використані у творах А. Крісті.

Предметом дослідження є специфіка функціонування онімів у творах детективного жанру.

Мета дослідження полягає у комплексній характеристиці ономастичного простору і визначенні функцій власних назв у творах А. Крісті.

Поставленій меті відповідають такі **завдання**:

- розглянути історію ономастичних досліджень;
- охарактеризувати існуючі підходи до вивчення власних назв;
- вивчити наявні класифікації онімів;
- висвітлити мовні особливості детективних творів А. Крісті;
- провести класифікацію онімів, які були використані у творах письменниці;
- визначити функції, які виконують оніми у творах детективного жанру.

Методи дослідження. У роботі використано контекстуально-інтерпретаційний, аналітично-описовий, зіставний методи.

Матеріал дослідження включає такі твори А. Крісті: *“The A.B.C. Murders”*, *“Murder on the Orient Express”*, *“Unexpected Guest”*, *“And Then There Were None”*, *“The Murder at the Vicarage”*, *“The Man in the Brown Suit”*, *“The Murder of Roger Ackroyd”*, *“Murder Is Easy”*, *“Peril at End House”* та *“Evil Under the Sun”*.

Наукова новизна дослідження полягає у дослідженні індивідуально-авторського стилю А. Крісті з точки зору виявлення місця онімів у жанровому коді детективної літератури.

Практичне значення. визначається можливістю використання його результатів на семінарських заняттях з лексикології, стилістики, зарубіжної літератури, на практичних заняттях з англійської мови в процесі лінгвостилістичного аналізу художнього тексту, у науково-дослідній діяльності.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи було представлено на науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука – 2023»:

Ез-Заїм О. Специфіка використання антропонімів у п'єсі Агати Крісті “The Unexpected Guest”. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода наука-2023»*: у 5 т. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. Т. 1. С. 174–177.

Структура роботи. Логіка дослідження зумовила структуру кваліфікаційної роботи: вступ, два розділи, висновки та список використаних джерел (72 позиції). Загальний обсяг роботи становить 58 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ У ХУДОЖНІХ ТВОРАХ

1.1 Поняття про оніми та їх специфічні ознаки

На сьогоднішній день дослідження власних назв викликають значний інтерес з боку науковців через бажання краще розуміти причини існування того чи іншого іменування істоти, предмета чи абстрактного поняття. Саме це дозволяє розкрити не лише мовні особливості, але й культурні, історичні та соціальні відтінки, що пов'язані з кожним конкретним онімом. Дослідження власних назв відкриває перед нами не лише механізми їх утворення та функціонування у мові, але й дозволяє краще зрозуміти специфіку менталітету, традицій та цінностей різних мовних спільнот. Такий підхід до покращення розуміння мовного та культурного різноманіття сприяє поглибленню наших знань про людську комунікацію та сприйняття навколишнього світу.

Сучасний тлумачний словник української мови дає таке визначення ономастики: «структурний розділ чи підрозділ мовознавства, що досліджує власні назви у всьому їх різноманітті, а також вивчає історію виникнення, специфіку розвитку під впливом різних факторів та їх функціонування у мовній площині» [Сучасний тлумачний словник української мови 2006, с. 493]. Запропоноване визначення терміну підкреслює значення ономастики як структурного підрозділу мовознавства, що допомагає розуміти мовні явища в контексті їхнього використання в мовній практиці, впливу на мовну систему та культурний контекст.

Основне призначення власних назв – ідентифікувати та виділити конкретний об'єкт серед подібних. *Oxford Learner's Dictionary*, наприклад,

надає таке визначення «власної назви» – це «слово, яке є назвою особи, місця, установи тощо і пишеться з великої літери, наприклад, *Tom, Mrs Jones, Rome, Texas, the Rhine, the White House*» [Oxford Learner's Dictionary]. Ці об'єкти можуть бути названі як окремі сутності, так і як їхнє загальне утворення як одна цілісна частина.

Заслуговує на окрему увагу й історичний розвиток вивчення ономастики в Україні. У першій половині ХХ століття сфера ономастики відчула невеликий спад активності досліджень. Втім, деякі вчені продовжували дослідження, зокрема, топонімічна комісія займалася географічними назвами, і польські науковці також вивчали українські топоніми. З середини 60-х років ХХ століття ситуація змінилася. Кількість наукових робіт з ономастики в Україні раптово зросла, і вони стали більш спеціалізованими. Особливо важливий внесок зробили дослідники, які зосередились на лінгвістичних аспектах ономастики, такі як К. К. Цілуйко, А. О. Білецький, К. Й. Галас, і багато інших [цит. за : Дзира 2010, с. 599].

У сучасній лінгвістиці власні назви часто розглядаються як слова чи вирази, які відрізняються від загальних назв. Вони призначені для ідентифікації конкретних об'єктів чи істот, і відтак виконують номінативну функцію. Тобто, основне призначення власних назв полягає в тому, щоб відрізнити однотипні об'єкти один від одного.

Оніми несуть в собі більше, ніж просто семантику, вони втілюють думку, яка виражається через детонацію, об'єднуючи фізіологічні, логічні та онтологічні аспекти. У мові зазвичай існує багато власних назв, які є унікальними і містять в собі специфічну мовну інформацію, які водночас, не завжди можуть бути узагальненими, саме тому вони пов'язані з конкретними об'єктами та денотатами [Горожанов 2018, с. 62].

Наприклад, Г. Косс, відомий німецький лінгвіст, розглядає власні назви як частину підкласу загальних назв і визначає їх як «конкретне та загальне» [Ков 2002, с. 29, 56]. Відповідно до цієї теорії, абстрактне поняття, яке має свою назву, стає конкретним, вираженим через цю назву.

Згідно з визначення А. Зубко ономастика це – «спеціальна історична дисципліна, що вивчає власні імена, їх функціонування в мові і суспільстві, закономірності їх утворення, розвитку і постійних перетворень. Вона виникла в результаті взаємодії досліджень з історичного джерелознавства і лінгвістики». Таке визначення допомагає нам зрозуміти, що оніми утворювались ще від початку утворення мови, як соціального феномену і процес їх утворення був свідомим [Зубко 2007, с. 262].

Влучне визначення терміну «ономастика» дає О. Греков, концентруючи свою увагу на тому, що це є сегмент мовознавства, який зосереджується на вивченні власних назв у всій їх різноманітності, включаючи походження та зміни внаслідок використання [Греков 2018, с. 95].

Деякі дослідники розглядають оніми з іншого погляду, вважаючи їх подібними до реалій. Наприклад, прихильники екстралінгвістичного підходу вважають, що реалії «суто позамовне явище, визнаючи їх як факти, що пов'язані з подіями суспільного та культурного життя країни, особливостями її державного ладу, історією її народу» [Ков 2002, с. 68].

На сьогоднішній день дослідження власних назв викликають значний інтерес з боку науковців через бажання краще розуміти причини існування того чи іншого іменування істоти, предмета чи абстрактного поняття. Саме це дозволяє нам краще розкрити не лише мовні особливості, але й культурні, історичні та соціальні відтінки, що пов'язані з кожним конкретним онімом.

1.2 Класифікація власних назв

На сьогоднішній день існує багато класифікацій, які групують оніми у певні категорії, які мають логічні взаємозв'язки. Тож, розглянемо декілька поширених класифікацій відомих українських та іноземних лінгвістів.

У 70-х роках ХХ століття науковці активно вивчали проблематику систематизації онімів. У цьому контексті, А. В. Суперанська запропонувала таку класифікацію онімів [цит. за : Левочкина 2019, с. 34-35]:

1. Реально існуючі імена, такі як антропоніми (імена людей), зооніми (назви тварин), фітоніми (назви рослин), анемоніми (імена вітрів, сезонів тощо), космоніми, астроніми, астротопоніми (назви частин небосхилу і небесних тіл), хрононіми (позначення часу та свят), ергоніми (назви установ, творів мистецтва, періодичних видань, документів), хрематоніми (позначення предметів) та товарні знаки.
2. Об'єкти, створені фантазією людей або назви вигаданих предметів.
3. Об'єкти, існування яких передбачається, але не доведено.

Існує інша класифікація онімів, запропонована О. Ю. Карпенко, яка базується на когнітивному підході та враховує типи денотатів (об'єктів), способи їх розпізнавання та назви. Ця типологія включає дев'ять типів онімної лексики: антропонімічний, топонімічний, теонімічний, ергонімічний, зоонімічний, космонімічний, хрононімічний, хрематонімічний та ідеонімічний, кожен з яких поділяється на різні субтипи або домени. Ця типологія допомагає розуміти роль онімів у концептуалізації мовних картин світу [Карпенко 2000, с. 71].

Ф. Дебус, німецький філолог-германіст, визначаючи класичні напрямки ономастики, включає антропоніміку, топоніміку та етноніміку. Він зазначає, що ці галузі вивчають чітко визначені об'єкти інтересу та мають свої унікальні аспекти дослідження і методології [Debus 2012, с. 11-17].

М. П. Кочерган пропонує таку класифікацію власних назв: антропоніми (імена людей), топоніми (назви місць), зооніми (клички тварин), астроніми (назви небесних тіл), ідеоніми (назви об'єктів духовної культури), хрононіми (назви періодів часу, пов'язані з історичними подіями), космоніми (назви зон космічного простору та сузір'їв) та інші [Кочерган 2005, с. 187].

Під час нашого дослідження ми звернули увагу на теорію М. Торчинського, який у своїй монографії аналізує складну структуру

власних імен та встановлює ієрархію онімного простору, розділяючи його на поля, підполя, сектори, підсектори, сегменти, підсегменти, елементи та піделементи. За його класифікацією, існує шість онімних полів: 1) вітоніми (назви живої природи); 2) топоніми (назви географічних об'єктів); 3) космоніми (назви космічних об'єктів); 4) прагматоніми (назви об'єктів, пов'язаних з матеріальною сферою діяльності людини); 5) ідеоніми (назви об'єктів, пов'язаних з нематеріальною сферою діяльності); 6) ергоніми (назви об'єднань людей) [цит. за : Торчинський 2008, с. 119].

З наукової точки зору, цікавою також можна вважати класифікацію онімів Л. В. Литвин: 1) імена, що відображають реальних або уявних суб'єктів чи об'єкти; 2) імена, пов'язані з суб'єктами (антропоніми та зооніми) та об'єктами (топоніми, хромоніми); 3) імена, які виступають у ролі актантів (імена-фони та імена-характеризатори). Власні назви реальних імен розподіляються дослідницею на етроніми, загальні (імена, прізвища, псевдоніми) та преференційні (історичні імена). З іншого боку, уявні імена можуть бути інтертекстуальними з внутрішньою формою (наприклад, міфологічні, біблійні та літературні) або авторськими новотворами [Литвин 2006, с. 16].

Дослідження класифікацій онімів вказує на зміни в кількісному співвідношенні різних типів власних назв і виявляє новоутворення, які є унікальними для певних авторів. Серед цих типів можемо спостерігати антропоніми, топоніми фітоніми, зооніми, професіоналізми, патроніми та інші. Однак, варто зазначити про те, що будь-яка власна назва може функціонувати просто як покажчик, незважаючи на походження, позначення певних рис свого носія, складність його звучання або вимови [Clark 2005, р. 425]. У той самий час власні назви можуть бути створені із випадкових послідовностей звуків і не мати особливого смислу з самого початку [Карпенко 2007, с. 11].

А. Гардинер пропонує класифікацію власних назв залежно від предмету, який вони ідентифікують, оскільки у такому випадку оніми мають різні сфери використання. Він розподіляє власні назви на ті, що ідентифікують (наприклад, імена та прізвища), та ті, що лише називають (назви книг, заголовки журналів). За його тлумаченням, перша категорія має денотативний характер, що означає, що вона містить певну інформацію про предмет або особу, яку вона ідентифікує [Gardiner 1957, с. 9]. Розглядаючи таку теорію, власні назви можна класифікувати за предметом, що вони позначають, характером їх значення та сферою використання.

Окремим класом онімів слід виділити – антропоніми (імена та прізвища), які за своєю природою створені для ідентифікації конкретних людей серед усіх інших. На формування подібного оніма впливає безліч факторів, таких як специфіка менталітету, рід занять, традиції, цінності та, навіть, характер самого носія.

Серед двох основних класів антропонімів можемо виділити індивідуальні та групові. Підґрунтям такої класифікації є поняття родини та її окремих членів. Це можна простежити ще з давніх часів, коли люди жили спільнотами або угрупованнями, де сім'ї були розділені, наприклад, за родом їх праці, тобто ремесла, й у той самий час окремі члени родин мали відрізнятися відповідно до їх особливостей характеру або інших ознак [Доценко 2018, с. 26; Величко 2010, с. 5].

На сьогоднішній день, індивідуальні антропоніми вже можуть не мати в собі прямих значень, про які можна дізнатись через аналіз основи слова, наприклад “*Hermann* (ahd. *heri* ‘Heer’ + *man* ‘Mann; Mensch’)”. Однак, тим не менш, ми маємо змогу здогадатись про конотацію конкретного антропоніма завдяки певним ознакам або закінченням (чоловічих/жіночих імен чи прізвищ) [Pelka 2016, с. 398 – 399]. Відштовхуючись від думки німецького лінгвіста К. Кунце, що сенс та повне розуміння значення приховане у образі та «асоціаціях, почуттях і т.д., які виникають» [Kunze 2002, с. 150], можна

дійти висновку, що пряме значення у розборі антропонімів не є повністю надійним.

Вважаємо доречним згадати схожу класифікацію антропонімікону лінгвіста Н. Булави, яка має більш узагальнений характер. У своїх дослідженнях науковець пропонує розподілити “*nomina personalia*” на дев’ять лексико-семантичних груп. Ці групи включають назви людей за різними ознаками, такими як рід діяльності, внутрішні та зовнішні характеристики, сімейний стан, етнічність, місце проживання, соціальний статус, релігійна приналежність, а також назви міфічних істот. Н. Булава вважає прізвище одним із видів антропонімів, що передається від батьків до дітей, успадковується та вказує на їхню родинну належність, додаючи додаткові відомості до особистого імені для конкретизації людини [Булава 2007, с. 63].

С. В. Левочкина згруповані власні назви імен на наступні групи: 1) «перше ім’я» (ім’я, яке дитина отримує при народженні); 2) «друге ім’я» (у англійській мові це друге ім’я, яке також присвоюється при народженні і розташовується між першим іменем та прізвищем); 3) «прізвище»; 4) «прізвисько»; 5) «пестливе ім’я» (ім’я, яке частіше за все, є короткою версією основного імені людини); 6) «по-батькові» (ім’я від імені батька, яке немовля отримує при народженні); 7) «ім’я по матері» (ім’я, яка походить від імені матері; за своїми властивостями схоже на ім’я по-батькові) [Левочкина 2019, с. 39-40].

Незважаючи на те, що антропоніми включають в себе імена персонажів, їхні прізвища, прізвиська та псевдоніми, такі імена навіть можуть не мати специфічного значення, і вони все одно можуть нести конотації або асоціації, пов’язані з історією або культурою. Наприклад, імена «Марія» та «Іван» (“*Mary*” and “*John*”) можуть не мати конкретного значення, але вони мають релігійну важливість у християнській традиції. Асоціації із іменами можуть бути настільки сильними, що переважають над їхнім первинним значенням. Наприклад, ім’я «Дмитро» має асоціації з життям святого Дмитра, хоча його

первинне значення – «належність [язичницької богині] Деметрі». Такі асоціації можуть еволюціонувати і змінюватися з часом, відображаючи національні або сімейні традиції [Денисова 2013, с. 32] .

У результаті аналізу різноманітних підходів до класифікації власних назв можна зробити висновок, що існує значна різноманітність в підходах та критеріях, за якими можна класифікувати ці назви. Кожен дослідник ставить свої завдання та має власне бачення розподілу власних назв за різними категоріями.

Деякі підходи зосереджуються на семантичних характеристиках, тоді як інші враховують соціокультурні чи історичні аспекти. На основі цього можна зробити висновок, що класифікація власних назв є складним завданням, що вимагає ретельного аналізу та узгодження критеріїв. Вирішення цього завдання дозволяє краще розуміти функції власних назв в мові та культурі. Однак, необхідно враховувати, що будь-яка класифікація є лише наближенням до реальності та може варіюватися залежно від контексту дослідження та методології використаного аналізу.

Отже, дослідження онімів відображають культурні, історичні та соціальні аспекти мовлення, а також дають змогу проаналізувати як вони змінюються та еволюціонують у межах часу та простору. Таким чином, вивчення онімів має велике значення для розуміння мовної структури, комунікації та культурного контексту.

1.3 Специфіка літературної ономастики

1.3.1 П о е т и ч н а о н о м а с т и к а я к н а у к а. Поетична, або літературна, ономастика є однією з галузей філології, яка вивчає імена, які зустрічаються у літературних творах, тобто – поетоніми. Ця дисципліна досліджує різні аспекти використання власних назв у художніх текстах, такі

як їхню структуру, функції, стильовий вплив і експресивні можливості [Белей 2016, с. 199].

Останнім часом літературна ономастика, що охоплює вивчення власних назв у літературних текстах, стала предметом інтенсивного і багатого на результати дослідження, у контексті широкого міждисциплінарного підходу [Wilhelm Fh. Nicolaisen 2015, с. 224].

Семантика імен полягає у виявленні значень та конотацій, які вони несуть в художньому контексті. Це можуть бути асоціації з історією, культурою, природою, релігією тощо. Асоціації можуть поглиблювати розуміння тексту та відтворювати певний настрій, символічний образ або надавати певний сенс тексту. Символічні імена можуть бути важливими для розкриття теми чи ідеї твору [Дзюбіна 2015, с. 78].

Одним з ключових завдань поетонімології є визначення взаємозв'язків імен із сюжетом та іншими елементами тексту, тобто аналіз взаємодії імен з персонажами, місцями, подіями, образами тощо. Вчені вивчають, як імена впливають на розвиток сюжету, характери персонажів, створення атмосфери та стилістику тексту [Копистянська 2005, с. 310]. Загалом, аналіз структури і семантики поетонімів є важливим етапом досліджень у рамках поетонімології. Він допомагає розкрити багатогранність імен та їхній вплив на текст і читача [Зимовець 2011, с. 31].

Поетонімологія використовує багато різних підходів і методів дослідження, включаючи лінгвістичний аналіз, літературознавчий аналіз, філософський аналіз, психологічний аналіз, історичний аналіз, соціологічний аналіз та культурологічний аналіз [Карпенко 2007, с. 9]. Ці підходи допомагають вченим зрозуміти різні аспекти функціонування імен у художніх текстах і розкрити їхню роль у творчому процесі. Дослідники поетонімології докладають зусиль для того, щоб розвинути теоретичні засади цієї галузі і створити концептуальний апарат для аналізу імен у літературних творах [Копистянська 2005, с. 300].

Загалом, поетонімологія є важливою і перспективною галуззю ономастики, яка сприяє глибокому вивченню власних назв у літературі й відкриває нові можливості для дослідження літературних творів та мовленнєвих явищ. Вона продовжує активно розвиватися і вносити вагомий внесок у розвиток філологічної науки [Кушнірова 2010, с. 169; Торчинський 2007, с. 146]. Вибір власних назв відображає авторські переконання, цінності та погляди на світ. Усі ці аспекти досліджень у цій галузі допомагають краще зрозуміти роль імен у художніх текстах, їхній вплив на сприйняття творів і створення літературного мовлення. Такий аналіз дозволяє розкрити багатогранність імен у художній літературі [Барабаш 2019, с. 42].

Зазначимо, що деякі дослідники зосереджуються саме на тому, як письменники сприймають і використовують ономастичні та поетонімологічні одиниці як у повсякденному житті, так і у своїх літературних творах. Це дозволяє розкрити взаємозв'язок між літературними і реальними іменами, а також з'ясувати, які елементи біографії автора впливають на вибір імен для персонажів і подій у творах [Дорда 2017, с. 411].

Поетонімологи досліджують, як імена впливають на сприйняття інших аспектів тексту, таких як характер персонажів, розвиток сюжету, стилістичні особливості, атмосферу тощо. Вони також вивчають, як імена можуть бути використані для створення атмосфери, емоційного впливу на читача і підсилення авторського висловлювання [Новікова 2017, с. 51].

Ю. О. Карпенко, відомий представник Одеської ономастичної школи, сформулював теорію дослідження літературної ономастики [Карпенко 2008]. Він виділив основні чинники, які стали основою для подальших досліджень в цій галузі. Ономастика в літературних текстах бере початок з загальнонародних ономастичних норм, вона залежить від художнього задуму, жанру, напрямку і стилю твору, і в першу чергу виконує стилістичну функцію та сприяє створенню образів в тексті. Літературні власні імена існують на рівні мовлення і тексту, і вони можуть включати заголовки, які виступають у

ролі центральних елементів онімного простору твору [Вільчинська 2013, с. 46].

С. О. Вербич розкрив ряд аксіом і постулатів загальної теорії поетики оніма та динамічний характер семантики власних імен у художньому тексті, і вказав на необхідність дослідження оніма у контексті твору. Він також виділив різні функції номінативних одиниць, такі як стилістична, емоційно-стилістична, естетична, ідеологічна, символічна, експресивна, змістова, соціологічна та інші [Вербич 2018, с. 28].

Концепція іншої вітчизняної ономастичної школи – Донецької – передбачає комплексний підхід до імені, який охоплює всі аспекти значення, включаючи фонетичні особливості та культурний контекст. Дослідники цієї школи вивчають лінгвістичні аспекти та культурну пам'ять оніма, і намагаються розглядати всі рівні поетики оніма, від звучання до інтертекстуальності [Вільчинська 2020, с. 123].

Використання ономастикону включає важливий аспект, який пов'язаний із значенням імені та асоціаціями, що в нього вкладаються, а також здатністю імені адаптуватися для позначення різних об'єктів та осіб. У цьому контексті поняття «значення» отримує новий вимір, оскільки воно відображає здатність імені адаптуватися та набувати конкретного значення в залежності від контексту [Кудиба 2008, с. 8].

Імена можуть впливати на розвиток сюжету, характеризувати персонажів, створювати атмосферу і стиль тексту, створювати метафори, алегорії, символи, іронію та інші літературні прийоми, а також надавати символічне значення твору. Розуміння ролі імен допомагає краще розкрити смисловий потенціал тексту. У галузі ономасіології проводять стильовий аналіз ономастикону, тобто сукупності імен, що використовуються конкретним автором у його творчості [Теребус 2011, с. 137; Денисова 2015 с. 132].

Різниця в розподілі типів імен може бути помітною між класичними романами та постмодерністською прозою. У структурних моделях імен

можуть з'являтися скорочені прізвища, прізвиська, а також збільшується використання жіночих імен. Дослідження також вказує на поширення топонімів, хоронімів, ойконімів, оронімів, теронімів та гідронімів у постмодерністській прозі, а також на наявність географічних назв, які перейшли з інших мов чи культур [Зимовець 2011, с. 43].

Більше того, імена можуть втрачати свою первинну конотацію через зміни в мовній системі. Наприклад, топонім «Бірмінгем» (*Birmingham*) у давньоанглійській мові міг мати значення «житло людей Біорми», а французьке ім'я «Жерар» (*Gérard*) колись могло розумітися як «сильний спис» [Бережна 2009, с. 7].

Іноді значення імен може втрачатися через їх постійне використання без звернення до їхнього первинного сенсу. Наприклад, ім'я «Оксфорд» (*Oxford*) більше не асоціюється зі значенням «вал для волів». Коли мова йде про використання імен у літературі, вони набувають більш індивідуального та авторського характеру, відображаючи ідеостиль автора та його бажання надати власним іменам індивідуальний специфічний смисловий відтінок. Це виявляється в актуалізації внутрішнього смислу власного імені та використанні різних екстралінгвальних аспектів [Бойван 2020, с. 35].

Використання імен має більше індивідуального та авторського характеру, відображаючи ідеостиль конкретного автора. Це проявляється в тому, як автори актуалізують внутрішній зміст власних імен і використовують різноманітні аспекти для створення більш глибокого сенсу [Кушнірова 2010, с. 168].

Власні імена мають особливе значення, оскільки вони допомагають створити образи конкретних персонажів та передати читачеві інформацію про них. Варто зазначити, що це є важливим, тому що імена можуть мати значення в одній культурі, але втрачати його в іншій. Оними можуть надавати інформацію про стать, вік, расу, походження, і мають лінгвістичну та культурну важливість. У лінгвістиці виникають питання про існування власних імен як частини когнітивного процесу. Ця точка зору базується на

ідеї, що мова існує в ментальному лексиконі людини та є частиною її ментального простору, і в цьому контексті імена мають особливий статус і сприймаються як частина когнітивного процесу [Дорда 2017, с. 411].

Структура поетонімів може бути досить різноманітною і включати різні лінгвістичні характеристики і подібний аналіз дозволяє встановити, як звуки і фонемі впливають на вимову та сприйняття імен у тексті [Барабаш 2019, с. 37]. Звукові елементи можуть створювати мелодійність, ритмічність, а також відтворювати акценти і інтонацію. Вивчення морфологічної будови імен допомагає розкрити структуру слів і їхні граматичні особливості. Встановлення етимології літературних онімів може розкривати їхнє походження, історію та корені. Це може бути важливим для розуміння символіки та конотацій імен у тексті [Деременда 2012, с. 22].

Власні назви передають інформацію про своїх «носіїв» і від цього мають важливе значення, оскільки вони можуть відтворювати культурні, історичні, лінгвістичні та когнітивні аспекти, відображаючи різноманітні характеристики, сприймаючись як частина когнітивного процесу.

1.3.2 П р и н ц и п и к л а с и ф і к а ц і ї п о е т о н і м і в. Як було зазначено раніше, кожен автор має особливий стиль та власні мотиви для використання конкретних імен [Горожанов 2018, с. 62]. Цей вибір залежить від широкого спектру факторів, від особистих до загальних. Таким чином, увага автора до вибору імені героя відображає не лише його стиль, але й сприйняття індивідуальності та загальних тенденцій [Денисова 2015, с. 133]. Важливо зазначити, що використання онімів в художніх творах може призводити до нових конотацій, символізму та емоційного заряду у тексті, і стає важливим засобом розгортання художнього задуму письменника [Ванілова 2018, с. 76].

Ю. В. М'єрмова розподіляє поетоніми на такі категорії: антропоетоніми (імена персонажів), зоопетоніми (назви тварин), фітопетоніми (назви рослин), топопетоніми (назви місць), астропетоніми (назви космічних

об'єктів), ергопоетоніми (назви предметів та установ) та міфопоетоніми (назви, пов'язані з міфологією) [цит. за : Левочкіна 2019, с. 26],

Розглянемо класифікацію поетонімів Л. М. Щетиніна, який запропонував розподіл антропоетонімів на кілька типів (аналізуючи поетоніми англійської літератури), враховуючи їхню стилістичну роль у творі. Він виділив чотири основні категорії: 1) нейтральні імена, де значення основи і фонетична форма не мають специфічних асоціацій з характером героя; 2) описові (характеризуючі) імена, що передають характеристику їх носіїв; 3) пародійні імена, які мають виражене негативне емоційне забарвлення; 4) асоціативні імена, що викликають у читача різні асоціації і глибше розкривають характери персонажів [цит. за : Левочкіна 2019, с. 28].

Астропоетоніми використовуються для назв космічних об'єктів, таких як планети, зорі, комети, метеороїди та астероїди, і важливо розрізнити їх від космонімів, які використовуються для позначення найменувань небесних об'єднань, сузір'їв, зіркових скупчень та галактик [Дзюбіна 2015, с. 79].

Зоопоетоніми включають назви тварин і часто зустрічаються у творах, де тварина є головним персонажем, наприклад, «Корова, всім коровам корова», «Дінго, жовтий пес Дінго», «маленький кролик Бенджамін» тощо [Левочкіна 2019, с. 34, 44-45].

Топопоетоніми визначають місця, такі як міста, селища, країни, вулиці, річки, гори, установи і важливо враховувати образ, який закладено у значенні топоніма [Дорда 2017, с. 412]. Наприклад, топопоетоніми, також, переходять у категорію індивідуальних антропоетонімів, якщо людину називають на честь місця, де вона проживає або яке завоювала [Redmons 2007, р. 106]. Однак, це також не є стовідсотково достовірним, що топопоетоніми мають пряме значення. коли відносяться до конкретної людини [Fijok 2012, р. 7].

Топопоетоніми є важливою складовою мови, яка відображає культурні особливості народу та історію. Прикладом цього є США, де різні мовні впливи відображаються в топонімії. На півдні та південному заході зустрічаються іспанські назви, такі як Флорида, Сан-Антоніо, Санта-Фе та

Сан-Дієго, які відзначаються іменами римо-католицьких святих або свят [Федоренко 2018, с. 111]. У центральній та східній частині США зустрічаються французькі назви, такі як New Orleans, Baton Rouge, St.Louis і Louisiana. Голландські, індійські, індіанські та англійські назви також відображають колонізацію цієї країни. Аналогічно топоніми Великобританії відображають її історію та різні мовні впливи [Горожанов 2010, с. 33]. Вони включають кельтські, римські, англосаксонські, скандинавські та норманські імена, які свідчать про різні фази іноземних завоювань та населення регіону. Топоніми можуть також надавати інформацію про історичні факти, такі як присутність певних племен у певних місцях, особливості місцевих географічних об'єктів та інші аспекти культури та історії націй. Також важливо враховувати, що назви річок є особливо консервативними та можуть вказувати на спорідненість різних регіонів, тощо [Копистянська 2005, с. 368].

Міфопоетоніми включають назви богів, божеств, героїв, нейтральних персонажів та злодіїв, які існують у міфах та легендах. Ергопоетоніми, хоча і менш поширені, також присутні в художніх творах. Вони включають назви племен, груп людей, спілок і т.і. [Кернична 2020, с. 31].

Принагідно зазначимо, що завдяки власним назвам, де автор намагається свідомо відхилятися від загальноприйнятих норм і правил називання персонажів, спостерігається поєднання традицій і новаторства, а також відображення культурних особливостей різних націй і етносів, що допомагає висвітлити індивідуальний стиль письменника та його особистість [Бойчук 2002, с. 20].

Отже, поетоніми приховують у собі велику кількість інформації, яка може сягати далеко в історичну глибину. Вони несуть пам'ять століть і відображають значущі аспекти суспільства та культури. Літературні оніми важливі для розкриття художнього задуму та створення семантичної композиції тексту. Вони сприяють вираженню концептуальних ідей, авторської позиції та стильових особливостей [Горожанов 2010, с. 326]. Вони відіграють провідну роль у створенні смислового полотна та сприяють

формуванню асоціаційних зв'язків, пов'язаних з образами та концепціями твору. Кожен онім може мати багато значень і в процесі читання перетворюється у символ, завдяки чому текст набуває багатогранності і глибини [Калініченко 2016, с. 43].

Хоча історична ономастика та її науковий аспект можуть бути більш об'єктивними, у художньому контексті оніми набувають нового змісту та символізму, що допомагає відтворити авторську індивідуальність та створити унікальний текст. В літературному тексті оніми мають особливе значення і пов'язані з конотацією. Вони відіграють ключову роль у виявленні авторського ставлення до персонажів, встановленні зв'язків між ними в контексті сюжету та створенні специфічної атмосфери [Новікова 2017, с. 97]. Це сприяє реалізації різних аспектів літературного тексту, таких як локалізація в просторі і часі, вказівка на соціальну та національну приналежність, створення асоціацій та емоційну наповненість. Поетоніми є важливим елементом структурної композиції тексту разом з іншими стилістичними засобами.

Дослідження мови художньої літератури стає неможливим без аналізу онімів, які використовуються в тексті. Сучасна лінгвістика проводить численні дослідження, спрямовані на вивчення структури онімного простору, стилістичних функцій онімів та їхніх асоціаційних зв'язків у контексті створення образів та концепцій твору. Особлива увага приділяється функційному навантаженню онімів у літературному тексті.

1.4 Функції онімів у художніх творах

Вивчення онімів, як найважливішого стилістичного елемента в ономастичній системі тексту, включає аналіз їх структурної організації, принципів та способів номінації персонажів, стилістичних функцій,

асоціативних зв'язків та їх відношення до образу, задуму твору та позиції автора. При аналізі літературних онімів важливо враховувати як лінгвальні, так і екстралінгвальні фактори та їх вплив на текстові, номінативні, комунікативні, образні, естетичні та інші функції [Gibka 2019, с. 123].

Вивчаючи поетоніми у літературних творах, можна визначити різні функції, які вони виконують. Основною функцією літературних онімів є емоційно-стилістична, оскільки вони впливають на читача емоційно, створюючи різноманітні асоціації, та сприяють глибшому розумінню персонажів [Денисова 2013, с. 31].

Розглянемо функції онімів, запропоновані О. Карпенко:

1. Ідентифікаційна функція, якій притаманні риси близькі до вказівної й, також, подібні власні імена можуть позначати рід занять, статус серед інших людей, родинні відношення тощо.

2. Номінативна функція полягає в тому, щоб дати ім'я, назвати або виділити конкретний об'єкт серед інших однорідних.

3. Експресивна функція полягає у вираженні емоційної оцінки, яка закладена у самому імені.

4. Стилістична функція використовується як засіб для характеристики, вираження оцінки та емоційного впливу.

5. Естетична функція оніма пов'язана зі специфікою вживання слова, його структурою та відношенням до образу. Позначення імені персонажа в художньому творі має свідомий естетичний характер і підсилюється текстом, де уточнюється семантика цього імені.

6. Ономастична гра це форма мовної гри, яка використовується в художньому мовленні для створення комічного ефекту. Оними можуть використовуватися для асоціативної гри в характеристиці персонажів. Ця ігрова функція може виявлятися на різних мовних рівнях, включаючи фонетичний, граматичний та семантичний.

7. Деструктивна функція полягає у зміні власного імені, що може спричиняти дискусію та розгляд імен у несподіваних ракурсах [Карпенко 2006, с. 243].

Власні назви можуть відображати основні стилістичні особливості твору та впливати на образно-художнє сприйняття слів, що входять до складу тексту. Таким чином, оніми стають невід'ємною частиною форми художнього твору та можуть мати різні функції, включаючи ілюстративну.

Наприклад, у випадку антропонімів, лінгвісти часто стикаються з потребою відтворення імен, оскільки це пов'язано з персонажами та їхніми особливостями. Кожна мова має свої унікальні особливості, і це потребує уважного їх врахування при роботі з художніми текстами. Також цікавим аспектом є те, що деякі імена мають символічне, асоціативне або образне значення, яке відображається у їхній сутності, і це також ускладнює процес їхньої передачі в тексті [Белей 2007, с. 212; Белей 2016, с. 198].

У художньому тексті оніми можуть виконувати різноманітні ролі, відображаючи глибокий зміст та специфіку твору. Спектр прийомів, які впливають на поетику оніма в літературному творі, набагато різноманітніший, ніж у фольклорних джерелах. Дослідження взаємодії між ім'ям та контекстом дозволяє розкрити унікальні характеристики імені, його роль та його відношення до інших елементів твору [Бережна 2007, с. 62]. Оніми також можуть створювати образи цих персонажів в уяві читачів. Наприклад, ім'я «Гаррі Поттер» (*Harry Potter*) відразу асоціюється з юним чарівником, який став центральним героєм однойменної серії книг. Це ім'я створює образ хлопця з окулярами, який живе у магічному світі [Ванілова 2018, с. 72].

Як було згадано раніше, оніми мають різні стилістичні, семантичні та асоціативні функції, які впливають на сприйняття та інтерпретацію тексту читачами [Русанівський 2004, с. 824]. Нижче пропонуємо розглянути функції власних назв більш детально.

Номінативна функція онімів в літературному тексті полягає в їхньому використанні для конкретного ідентифікування об'єктів, персонажів, місць та інших елементів, що присутні в тексті. Ця функція допомагає надати конкретність та індивідуальність різним об'єктам та персонажам, що виступають у творі, і дозволяє читачу розрізнити їх між собою. Використання онімів для ідентифікації об'єктів та персонажів є важливим елементом структури тексту, оскільки допомагає впорядковувати інформацію та робить її більш зрозумілою для читача.

Естетична функція онімів у літературному тексті є важливою, оскільки вони можуть створювати специфічну атмосферу та виразність, що робить текст більш захопливим та емоційно насиченим. Оніми, як власні назви, можуть мати різні естетичні якості, які сприяють створенню певного стилю та настрою у творі.

Оніми можуть бути виразними та емоційно зарядженими словами. Вони можуть мати відтінки звучання, які передають певний настрій чи емоційну інтонацію. Вони можуть створювати музичність та ритмічність в тексті. Деякі власні назви можуть мати мелодійне звучання або ритмічну послідовність звуків, що робить їх відмінними від інших слів у тексті.

Оніми можуть мати естетичну цінність через їхнє походження, історію або культурний контекст. Деякі імена можуть мати глибоке історичне або міфологічне коріння, що робить їх більш цікавими для читача та вносить особливий смисл у текст. Такі оніми можуть бути важливими для розуміння культурного спадку чи тематики твору.

Естетична функція онімів може виявлятися через їхнє візуальне відтворення. Деякі власні назви можуть мати вигляд, що відрізняється від інших слів у тексті, наприклад, шляхом використання великої початкової літери або особливого шрифту [Дзюбіна 2015, с. 79]. Це може виділяти їх та надавати тексту додаткового візуального ефекту.

Враховуючи всі вищеперераховані аспекти, можна сказати, що естетична функція онімів в літературному тексті дуже важлива, оскільки вони додають

тексту емоційної насиченості та мелодійності. Вони створюють особливу атмосферу та настрій, що робить текст більш захопливим та цікавим для читача [Вербич 2018, с. 29].

Стилістична функція онімів є також важливою, оскільки вони можуть бути ключовими елементами авторського стилю. Оніми можуть вказувати на період, соціокультурний контекст та жанр тексту. Наприклад, використання імен, характерних для певної історичної епохи або соціального середовища, може надати тексту автентичності та вказати на його часові рамки. Також оніми можуть вказувати на жанрові особливості тексту, такі як детектив, фентезі, наукова фантастика тощо [Теребус 2011, с. 135]

Оніми є важливими елементами стилю автора і можуть вказувати на індивідуальний підхід до створення образів та персонажів. Наприклад, письменник може використовувати гру слів чи каламбури з іменами для створення гумористичного ефекту або виразного образу, роблячи текст більш цікавим та таким, що запам'ятовується. Такий стилістичний підхід може надати тексту особливої яскравості та неповторності [Новікова 2017, с. 98; Сеньків 2015, с. 239].

Таким чином, оніми можуть вказувати на різні стильові та жанрові особливості тексту, а також викликати різноманітні емоційні та інтелектуальні реакції у читачів, що робить текст більш цікавим та насиченим стилістично [Ребрій 2012, с. 37].

Асоціативна функція онімів в літературному тексті полягає у їхній здатності викликати різні асоціації у читачів, пов'язані з історією, культурою, міфами та іншими аспектами, що розширює та поглиблює розуміння твору. Ця функція дозволяє тексту стати більш багатограним і насиченим смислами. Використання онімів, які асоціюються з історичними подіями, може додати глибини тексту [Gibka 2019, с. 121]. Читачі можуть розуміти події твору краще, особливо якщо асоціації мають історичну спрямованість.

Комунікативна функція онімів в літературному тексті є важливою, оскільки вони виступають як засіб спілкування між автором та читачем. Їх

використання у тексті допомагає автору передати свій задум та інтенцію, робить текст більш доступним для розуміння [Торчинський 2007, с. 146; Белей 2007, с. 24].

Кожен персонаж або об'єкт може мати власну унікальну назву, що робить їх відмінними один від одного. Це сприяє чіткому та точному спілкуванню автора з читачем, оскільки читач може легко ідентифікувати та розуміти, про кого йде мова у тексті [Бобро, Присяжнюк, 2021, с. 67]. Наприклад, ім'я персонажа може вказувати на його характерні риси, статус чи роль у сюжеті. Це допомагає авторові висловити свої думки та ідеї через текст та робить їх більш зрозумілими для читача [Горожанов 2010, с. 35].

Графічна функція власних назв включає в себе різні аспекти, які можуть впливати на зовнішній вигляд тексту та його структуру, що зазвичай робить його більш виразним та цікавим для читачів [Бойчук 2002, с. 11]. Вони можуть бути виділені особливим шрифтом, розміром або стилем написання, що робить їх помітнішими у тексті. Це може вказувати на їхню важливість або особливий статус в контексті твору. Наприклад, ім'я головного героя може бути написано більшим шрифтом, щоб підкреслити його центральну роль у сюжеті [Вільчинська 2020, с. 122]. Узагальнюючи, графічна функція онімів у літературному тексті полягає у їхньому впливі на зовнішній вигляд тексту, що робить його більш виразним та варіативним для читачів.

Деконструктивна функція онімів в літературному тексті представляє собою цікавий аспект, оскільки дозволяє авторові розбирати та переосмислювати імена або назви у тексті, створюючи новий контекст та значення. Цей підхід може бути використаний для вираження іронії, сарказму чи для створення глибокого підтексту у творі і може виражатись у структурі слова [Дорда 2017, с. 411; Калініченко 2016, с. 42]. Це може бути способом висміювання або критики певних аспектів суспільства, культури чи інших реалій [Федоренко 2018, с. 111].

Деконструкція онімів може також створювати новий підтекст у тексті. Автор може використовувати звичайні імена або назви для створення більш

глибокого та складного значення, яке може бути прихованим від першого погляду читача [Новікова 2017, с. 97].

Образотворча функція власних назв відіграє важливу роль у створенні образів та асоціацій, які є ключовими будівельними блоками образів у художньому тексті, допомагаючи створити живі та конкретні уявлення про персонажів та місця подій у творі. Назви місць можуть передавати атмосферу, характер, певний час, епоху і соціокультурний аспект. Наприклад, онім «Шервудський ліс» (*Sherwood Forest*) викликає асоціації з легендарним лісом, де діяли Робін Гуд (*Robin Hood*) та його бандити, [Горожанов 2010, с. 33].

Таким чином, образотворча функція онімів полягає в їхній здатності створювати живі та конкретні образи персонажів, місць та подій. Вони допомагають читачам уявити та відчутися себе у світі твору, роблячи його більш реалістичним [Денисова 2013, с. 31].

Інтертекстуальна функція онімів відіграє важливу роль у створенні посилань та зв'язків між різними творами, авторами та літературними традиціями. Ця функція допомагає поглибити та розширити розуміння тексту, а також відкриває можливість для багатозорової інтерпретації та аналізу. Наприклад, у використанні імені «Дон Кіхот» може бути вбачено посилання на героя твору Мігеля де Сервантеса, що відомий своєю мрією та боротьбою за ідеали лицарства. Це посилання може додавати глибини та контексту до персонажа або сюжету, в якому він з'являється [Бацевич 2004, с. 312]. Подібні власні назви також можуть вказувати на конкретні літературні традиції чи стилістику. Наприклад, використання імені «Готам Сіті» (*"Gotham City"*) може створювати асоціації з коміксами та супергероями, що може бути важливим для розуміння жанрового контексту тексту [Карпенко 2007, с. 12].

Отже, інтертекстуальна функція онімів у літературному тексті розширює зв'язки між різними творами, авторами та літературними традиціями, допомагаючи створити багатозоровий та багатозначний текст, який може бути об'єктом дослідження та аналізу [Белей 2002, с. 17].

Культурна функція онімів у літературному тексті є однією з важливих і значущих, оскільки вони відображають культурні особливості, традиції та цінності певного соціокультурного контексту. Ця функція сприяє збагаченню та поглибленню розуміння твору, додає глибини та контексту, а також робить його більш насиченим і різноманітним. Оними, які відображають культурні особливості, можуть включати в себе імена персонажів, які є типовими для певного культурного контексту. Наприклад, ім'я "*Romeo*" відноситься до культурного спадку Вільяма Шекспіра та асоціюється з трагедією "*Romeo and Juliet*". Ця назва не лише ідентифікує головного героя, але й вказує на традиції англійської літератури [Федоренко 2018, с. 112].

Отже, розглянувши основні функції онімів у літературних текстах, ми визначили їхню важливість та роль у сприйнятті та інтерпретації творів мистецтва. Власні назви відіграють важливу роль і надають конкретність та індивідуальність об'єктам та персонажам, сприяючи їхньому легшому розпізнаванню та розумінню читачами. Усі оними мають різні функції в тексті, включаючи номінативну, естетичну, стилістичну, асоціативну, комунікативну, графічну, деконструктивну, образотворчу та інтертекстуальну. Кожна з цих функцій може впливати на сприйняття та інтерпретацію твору.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА ОНІМІВ У ДЕТЕКТИВНИХ ТВОРАХ АГАТИ КРІСТІ

2.1 Особливості детективних творів А. Крісті

Детектив – літературний жанр, твори якого описують процес розслідування загадкової пригоди з метою з'ясування її обставин і розкриття загадки. Зазвичай у ролі причини такої пригоди виступає злочин, і детектив описує його розслідування і викриває винних, в такому випадку конфлікт будується на зіткненні справедливості та злочинності, і закінчується перемогою справедливості.

Детектив як один з видів художнього дискурсу, незважаючи на його популярність, залишається недостатньо вивченим феноменом у літературознавстві: переважно через те, що будучи канонічним жанром, він водночас є самим динамічним і мінливим. Це призводить до виникнення багатьох піджанрів детективу, таких як трилер, психологічний, політичний, іронічний, історичний детектив тощо.

Літературознавці виділили головні ознаки детективного жанру: насолода красою аргументу – задоволення інтелектуального характеру; емоційна напруга сюжету; розгадка таємниці злочину; злочинець – тільки один. Визначальною рисою детективу, безперечно, є і те, що його структура підпорядкована чіткій логічній схемі розслідування. Цікавим є той факт, що в детективному жанрі адресата приваблює не тільки знаходження відповідей і розв'язання проблем, але й не меншою мірою сам процес пошуку і роздумів щодо пошуку істини [Титюк 2013, с. 23].

Агата Крісті вважається талановитою письменницею детективного жанру. яка вміло використовує різноманітні прийоми для залучення уваги читача та створення атмосфери загадковості. Детективи Агати Крісті є досі

популярними з кількох причин. По-перше, вона створила низку неповторних героїв, таких як Еркюль Пуаро та Міс Марпл, які стали культовими фігурами у світі детективної літератури. По-друге, її книги часто відзначаються складними сюжетами та неочікуваними фіналами, що робить їх захоплюючими для читачів. Крім того, її творчість має універсальний характер, що дозволяє їй залишатися актуальною протягом десятиліть.

Особливості детективних творів Агати Крісті включають в себе вдале поєднання складних сюжетів з ретельно прописаними образами персонажів. Крім того, вона майстерно працює з атмосферою та місцем події, створюючи у читача відчуття напруження та таємничості. Важливою особливістю її творчості є також здатність до створення неочікуваних поворотів у розвитку подій, що підсилює інтригу та інтенсивність сюжету.

Агата Крісті майстерно вигадувала назви своїх творів, часто обираючи ключові слова, які відображали суть сюжету. Її уважний підхід до вибору назви не лише надавав книзі загадковості, а й підсилював інтригу, запрошуючи читача відчувати магію таємниці, яка прихована всередині.

Однак, назви творів – лише один з аспектів творчості письменниці. Агата Крісті також відзначається вмінням створювати персонажів, що залишають незабутнє враження на читачів. Вона використовувала різні джерела для натхнення, поєднуючи реальні риси особистості з фантазією, створюючи унікальних героїв, які магнетизували уяву. Її персонажі не лише були багатогранними особистостями, але й символізували різноманітні аспекти людської природи, викликаючи співчуття, захоплення або зневагу [Morgan 1984, с. 191].

Агата Крісті відзначається логічністю та продуманістю у створенні своїх творів, включаючи імена героїв та назви місць подій. Вона могла брати натхнення з різних джерел, включаючи історію, географію, англійську мову та культуру, а також використовувати символіку та асоціації для створення логічного зв'язку між елементами своїх творів. Такий підхід допомагав їй

створювати цілісний світ, який захоплював читача і утримував його в напруженні до останньої сторінки [Morgan 1984, с. 9].

Назви місць подій, таких як села, містечка чи будівлі, були обрані з урахуванням їхньої атмосфери та відображали характеристики, які були важливими для сюжету. Наприклад, якщо подія відбувалася в спокійному селі, то назва такого села могла підкреслити цю спокійну атмосферу, або ж навпаки, якщо подія відбувалася в місці злочину, назва може натякати на загрозливість чи таємничість. Щодо імен героїв, вони часто відображали характеристики або професії персонажів, а також служили для символічного вираження їхньої особистості чи ролі у сюжеті. Наприклад, ім'я «Еркюль Пуаро» вказує на його силу та рішучість.

Головний герой у творах А. Крісті постає ідеальним «розумником» – єдиним, хто міг досягти успіху. Образ детектива представлений цілим рядом індивідуальних персонажів, серед яких можна назвати детектива-бельгійця Еркюля Пуаро, подружжя Томмі і Таппенс Бересфорд, полковника Рейса, міс Марпл. Всі вони із постійністю з'являються в романах в різні періоди творчості письменниці. Головними мовними засобами відтворення вражаючого інтелекту героя є вибудовування послідовностей логічних ланцюгів і вербалізація причинно-наслідкових зв'язків між подіями.

Отже, стиль творів А. Крісті відповідає канонам класичного детективу, але водночас має своєрідні риси, які обумовлюють той факт, що її твори легко читаються та запам'ятовуються надовго. Важливе місце у структурі текстів письменниці займають оніми.

2.2 Специфіка використання онімів у творах Агати Крісті

2.2.1 Антропоніми у проаналізованих творах.

Оніми є важливим елементом літературного тексту, вони можуть вказувати на

місце дії, передавати настрій, а також розкривати характери персонажів. У творчості Агати Крісті оніми грають особливу роль, оскільки використовуються не лише для створення атмосфери, але і для розкриття прихованих значень, надання підказок та ключів до розгадування детективних загадок.

У творах Агати Крісті антропоніми відіграють важливу роль у створенні образів персонажів та розкритті сюжету. Імена та прізвища героїв ніколи не бувають випадковими, а завжди точно відображають характер, соціальний статус, національність та навіть можуть містити певні натяки на подальший розвиток сюжету.

Письменниця часто використовує традиційні британські імена, що створює необхідний колорит епохи та особливий національний колорит творів. Наприклад, у романі *“And Then There Were None”* зустрічаються такі яскраво британські імена, як *Anthony James Marston (Tony Marston)*, *William Henry Blore*, *Emily Caroline Brent*, *Vera Elizabeth Claythorne* та інші. Ці імена відразу налаштовують читача на відповідну атмосферу, натякають на можливі характери героїв та їхнє соціальне походження.

Наприклад, прізвище *Marston (Tony Marston)* вдало характеризує героя, оскільки *“Marston”* має значення *“a town near the marsh”*, тобто «містечко біля болота». Таким у романі він і виявився – аморальний і безвідповідальний молодий чоловік, необережний водій, ставший причиною загибелі двох дітей.

Візьмемо прізвище іншого героя – *William Henry Blore*. Прізвище *“Blore”* означає *“the act of blowing; a roaring wind; a blast”*, тобто «дія вітру; ревіння вітру; вибух». У романі він був приватним детективом, колишнім інспектором поліції. Можемо простежити метафоричність у зміні професії, адже вітер завжди символізує зміни.

У прізвищі *Brent (Emily Caroline Brent)* закладено значення *“holy one; high place; from a steep hill”*, тобто, «святий; високе місце; з крутого пагорба», що співпадає із поведінкою жінки у романі, де вона проявила себе благочестивою та побожною.

Прізвище персонажа *Lawrence John Wargrave* (*Mr. Justice Wargrave*) може вказувати на його соціальний статус та професію (він був суддею з кримінальних справ у відставці). Його ім'я, також, має певний символізм – *Lawrence*, що означає “*bright one, shining one*”, «яскравий, сяючий», яким він і був у романі. Можемо простежити ще гру слів у його імені *Lawrence*, де закладено у першій частині слово “*law*”, тобто «право» і це знову нас відсилає до його професійної діяльності: “*Mr. Justice Wargrave, lately retired from the bench, puffed at a cigar and ran an interested eye through the political news in the Times*” [Christie 1978, p. 5].

Розглянемо декілька персонажів із відомої п'єси письменниці “*The Unexpected Guest*”. Головним героєм та неочікуваним гостем п'єси є *Michael Starkwedder*, чиє справжнє ім'я було *John McGregor*. Він змінив своє прізвище та ім'я, щоб помститися *Richard Warwick* за вбивство свого маленького сина. *Richard Warwick* був заможним чоловіком, який забезпечував усю родину, мав велику колекцію зброї, якою користувався із задоволенням, та смакував насилля.

Також, варто буде згадати таких персонажів. як *Laura Warwick* – дружина Річарда – була спокійною та доброю до людей і засуджувала характер свого чоловіка, *Jan (John) Warwick* – був молодшим зведеним братом Річарда з вадами розвитку і мав добрий характер, та *nurse Warburton* – медсестра, яка допомогла злочинцю приховати злочин та забезпечити алібі.

Ім'я *Michael* означати “*Who is like God?*”, що натякає на його жагу до справедливості; прізвище *Starkwedder* означає “*strong/hard*” + “*weger*”, тобто «ставити все, що є/битися об заклад усім, що маєш». Розглядаючи це прізвище, ми бачимо, що головний герой у відчаї, тому і вирішив помститися кривдникові.

Справжнє ім'я вищезгаданого персонажа було *John* – “*gracious*”, тобто «ласкавий, добрий» – це саме те, яким був головний герой до трагічної смерті сина і прізвище *McGregor* означало “*son of Gregory*”, тобто “*son of*

conscious”. Пояснюється це тим, що він до трагедії був певною мірою задоволений своїм життям, бо вже мав сім'ю.

Із медсестрою було цікавим те, що прізвище *Warburton* означає “*long-standing fortress town*”, тобто «древнє місто-фортеця». Саме вона забезпечила алібі вбивці, збрехавши поліції і сфальсифікувавши факти, тим самим унеможливив відновлення справедливості.

Один із головних персонажів був *Richard Warwick*. *Richard* – “*strong in rule, ruler*”, тобто «сильний/жорстокий в управлінні». Це саме те, яким він був – жорстокий та цинічний; *Warwick* – «*dwelling by the weir*», тобто «той, хто живе біля греблі/водозливу». Це нам пояснює саме те, як *Michael Starkwedder* потрапив до незнайомого будинку.

Дружина Річарда – *Laura* – “*bay laurel*”, інакше кажучи «лавр благородний», і саме такою героїню бачить читач протягом усієї історії – доброю та благородною. І наймолодший герой п'єси – *Jan* (i.e. *John Warwick*) – “*gracious*”, тобто «ласкавий, добрий» – був спокійним парубком, який не міг завдати шкоди.

Ще одна особливість письменниці – використання іншомовних імен і прізвищ, що підкреслює міжнародний характер сюжету. У відомому романі “*Murder on the Orient Express*” зустрічаються італійські (*Antonio Foscarelli*), угорські (*Count Rudolph Andrenyi, Countess Helena Andrenyi*), німецькі (*Hildegarde Schmidt*), російські (*Princess Natalia Dragomiroff*), французькі імена (*Pierre Michel*), та інші, через те, що події відбуваються серед пасажирів різних національностей.

Використання таких прізвищ, які стереотипно відповідають національностям персонажів, скоріш за все, було стратегічним засобом для підкреслення їхньої національної приналежності або культурних характеристик. Такі прізвища можуть викликати асоціації у читача та допомагати швидше ідентифікувати персонажів, особливо коли вони введені у романі у великій кількості.

Крім того, їх використання може також відображати загальноприйняті уявлення про представників цих національностей на час написання твору, відтворюючи соціокультурні конвенції того часу. Однак, це одночасно може викликати критику за підтримку стереотипів або спрощення реальних ідентичностей та досвіду різних національних груп.

Наприклад, образ італійця *Antonio Foscarelli* (або просто “*the Italian*”) міг відображати загальні уявлення про італійців у той період і був представлений як молодий чоловік, що має певний зв'язок із справами мафії. Його характер описується як моторний та енергійний, але при цьому він має виявляє відверте захоплення злочинами та розслідуваннями “*Without a doubt, that is the solution of the mystery. Doubtless he and this Ratchett were in this kidnapping business together. Cassetti is an Italian name. In some way Ratchett did on him what they call the double-cross. The Italian tracks him down, sends him warning letters first, and finally revenges himself upon him in a brutal way. It is all quite simple.*” *Poirot shook his head doubtfully.*” [Christie 2015, p. 112].

Візьмемо інший цікавий приклад – німкеня *Hildegarde Schmidt*, яка зображена як стара гувернантка, що супроводжує молоду дівчину. Вона представлена як зосереджена та обережна жінка, яка виконує свої обов'язки з великою дбайливістю та відданістю.

Образ *Hildegarde Schmidt* може відображати загальні уявлення про німців у той період. Зазвичай німці асоціюються з такими характеристиками, як порядок, дисципліна, і відданість своїм обов'язкам. У її випадку, ці риси характеру можуть бути співзвучними з загальними стереотипами про німецьку культуру “*She seemed a placid creature altogether – eminently respectful – perhaps not over intelligent.*” [Christie 2015, p. 158].

Іншим цікавим прикладом можна вважати угорку *Countess Helena Andrenyi*, в образі якої домінує не стільки національна приналежність, а більше загальні уявлення про аристократію та вище суспільство. Зазвичай аристократи асоціюються з такими характеристиками, як розкіш, елегантність, та вишуканість. У випадку *Countess Helena Andrenyi*, ці риси

характеру можуть відповідати загальним стереотипам про представників вищого суспільства “*She lingered; her eyes watched him curiously. Lovely eyes they were, dark and almond shaped, with very long black lashes that swept the exquisite pallor of her cheeks. Her lips, very scarlet, in the foreign fashion, were parted just a little. She looked exotic and beautiful.*” [Christie 2015, p. 125].

Наступним доречним прикладом використання антропонімів пропонуємо розглянути роман “*The ABC Murders*”, де використання імен та прізвищ персонажів має ключове значення для розвитку сюжету. Головний антагоніст – *A.B.C.* (вбивця), вибирає своїх жертв за алфавітною послідовністю їхніх прізвищ. Наприклад, перша жертва, *Alice Ascher*, вбита в місті *Andover*. Після цього злочину вбивця вбиває *Betty Barnard* у місті *Bexhill*, а потім *Sir Carmichael Clarke* у місті *Churston*. Можемо простежити, що перші літери назв міст та імен жертв розташовані в алфавітному порядку – *A.B.C.* Такий взаємозв’язок між місцем та ім’ям жертви створює загадковий шаблон, якому слідує вбивця. Ця схема створює напруженість і інтригу.

Заслугує на окрему увагу збірка оповідань “*The Labours of Hercules*” Агати Крісті, де відбувається вибіркова паралель між детективом Еркюлем Пуаро (*Hercule Poirot*) та Гераклом (*Hercules*) з грецької міфології. У кожному з дванадцяти оповідань цієї збірки детектив Пуаро розв’язує кримінальну загадку, яку він порівнює з одним з подвигів Геракла.

Цей паралельний підхід не лише надає кожному оповіданню додаткового елемента цікавості, але також додає глибини образу Еркюля Пуаро та вказує на його високий інтелект та майстерність у розв’язанні кримінальних справ. Порівняння з подвигами Геракла також може підкреслити важливість та вражаючі здібності Пуаро, що робить його образ ще цікавішим для читача.

Отже, аналіз антропонімів у творах Агати Крісті дозволяє глибше зрозуміти авторський задум, характери персонажів та особливості сюжету. Імена героїв завжди обрані не випадково і несуть певне смислове навантаження.

2.2.2 Топоніми у проаналізованих творах. Топоніми у творах Агати Крісті створюють відчуття реалістичності зображення подій. Авторка часто використовує реально існуючі назви місць, щоб дозволити читачеві легко уявити, де відбуваються події. Проте вона також часто вигадує власні топоніми, щоб підкреслити ізольованість місця та його особливе значення для сюжету. Аналіз використаних топонімів дає уявлення про географічний фон історії та його роль у розвитку оповіді.

Спочатку своєї кар'єри письменниця частіше розташовувала події своїх детективних романів у межах Великобританії. Однак з плином часу і зростанням її популярності, Агата Крісті розширила географію місця подій, змусивши своїх героїв мандрувати різними країнами. Існує кілька причин, чому вона зробила цей крок:

- Розширення аудиторії. Використання різних країн як місць подій у творах дозволяє привернути нових читачів, оскільки їх зацікавить історія, яка відбувається в їхній рідній країні.
- Розмаїття сюжетів. Використання різних країн дозволяє авторці експериментувати з різноманітними культурними та історичними аспектами, що може збагатити сюжет та зробити його більш цікавим для читача.
- Поглиблення атмосфери. Розташування дії у різних країнах дозволяє письменниці створювати більш захоплюючу атмосферу, використовуючи унікальні локації та місцеві особливості.

Отже, розширення географічного охоплення творів Агати Крісті було стратегічним ходом, що дозволило їй привернути більше читачів та розширити можливості для створення захоплюючих та цікавих сюжетів.

Топоніми у творах А. Крісті представлені різними класами: урбаноніми (*Fernly Park*), ороніми (*Bexhill, Bexhill-on-Sea, Indian Island*), урбоніми (*Gossington Hall, Runner Roadhouse, Bellhaven Guest House*), астіоніми (*London, Danemouth, Plymouth, Andove, Doncaster, Andover, Churston, Doncaster, Natal, Devon, Cheltenham*), годоніми (*Oxford Street, St. John's Wood,*

Harley Street), ойкодоніми (*Bexhill, Majestic Hotel, Skotland Yard, Broadmoor, Headed Ritz Hotel, Whitecross Hotel*), дромоніми (*Lanscam Road, Paddington, Scarlet Runner Road, Plymouth Road, Oakbridge, Torre Station, Cranchester road*).

Також, зустрічаються топоніми різні за структурою :

1) прості, що складаються з однієї кореневої морфемі: *Andover, the Ritz, London, Devon, Somerset*;

2) похідні топоніми, що складаються з твірної основи і топонімічного суфікса: *Cheltenham, Addlesfield, Brixham, Paddington*;

3) складні топоніми, що складаються з двох морфем, що виступають як основа слова: *Kingswear, Oakbridge, Longdale*;

4) багатоконпонентні топоніми: *the Seven Stars, Scotland Yard, Bexhill-on-Sea*.

У своїх детективних романах і оповіданнях Агата Крісті широко використовує реальні назви англійських сел, містечок, міст та графств, щоб надати своїм історіям відчуття достовірності. Такі місця розташування, як село *St. Mary Mead* у розповідях про міс Марпл або *King's Abbot* у романі “*The Murder of Roger Ackroyd*”, миттєво викликають в уяві читача класичні сільські англійські поселення. Конкретне згадування реальних місць робить події правдоподібними і близькими, ніби вони могли статися в будь-якому знайомому селі. Історії А. Крісті набувають певної автентичності завдяки їхнім реалістично змальованим місцям дії, що вкорінені у відомому і звичному середовищі, яке видається нормальним. Сюжети часто обертаються навколо дуже обмежених місць у цих селах, як у “*Murder Is Easy*”, яке повністю відбувається у вигаданому селі *Wychwood-under-Ashe*. Замкненість сільського життя стає ключем до розгадки вбивств.

Якщо проаналізувати значення назви цього топоніму, можна припустити, що “*Wychwood*” може потенційно викликати образи таємничості чи зачарування, оскільки “*wych*” «вих» – це термін, який у фольклорі іноді асоціюється з надприродними чи містичними елементами і може означати,

також, «джерело». “*Under*”, тобто «під» може означати відчуття перебування під землею або захищеності, натякаючи на таємниці або приховані істини в селі. “*Ashe*”, тобто «попіл» може символізувати трансформацію або оновлення і означає «стати очевидним; стати відкритим».

Якщо розглядати ці елементи разом, то назва *Wychwood-under-Ashe* може викликати відчуття таємничості, прихованих глибин або трансформації, натякаючи на таємниці та одкровення, які розгортаються впродовж історії.

Окрім мальовничих сіл, А. Крісті також часто використовує відомі справжні англійські садиби, маєтки та пам'ятки, щоб надати достовірності, а також створити необхідну атмосферу. У романі “*Peril at End House*” величний замський будинок «Енд-Хаус» стає важливими для сюжету. Книга починається вражаючим описом відомого маєтку: “*End House is perched on the cliffs at St. Loo, Cornwall. It is a house of quite fantastic ugliness and pretentiousness. At no time a beautiful or commodious residence, it had suffered repeatedly from the inroads of time...*” [Christie 2012, p. 21] .

Занепад величі «Енд-Хауса» відображає зменшення статків його господині (головної героїні роману), Нік Баклі, і впливає на події історії. У цьому романі будинок називається “*End House*” через те, що для неї це є закінченням її планів та мрій. Цей будинок є кінцем її зусиль для здобуття багатства через шлюб з Майклом Сетоном та штовхає її на вбивство кухарки Меггі, щоб отримати його спадщину. Можемо припустити, що сама назва *End House* вказує на кінцеву точку для Нік, яка проклала свій шлях через небезпеку та злочин. Таким чином, назва будинку має символічне значення, відображаючи кінцеву мету для головної героїні, яка прагне досягти своїх цілей навіть ціною життя близької людини та справжніх відносин.

Слід зауважити, що описи таких культових місць, як *Hyde Park* в Лондоні чи розкішний готель *Ritz*, також передають певну атмосферу. Включення таких реальних місць розташування означає, що А. Крісті може покластися на існуючі асоціації читача, щоб швидко створити фон для розповіді.

Хоча реальні місця часто фігурують в її історіях, авторка також творчо вигадувала назви англійських селищ та будинків відповідно потребам її сюжетів. Вигадані місця розташування, такі як *Styles Court* у “*The Mysterious Affair at Styles*”, *Chimneys* у “*The Secret of Chimneys*” або *Sunny Ridge* у “*The Sittaford Mystery*” дозволяють А. Крісті маневрувати подіями, персонажами та підказками в оточенні, спроектованому для обслуговування даної загадки. У більшості вигаданих назв сіл, які створила А. Крісті, використовуються загальні назви місцевості та загальні ландшафтні характеристики.

Іноді в її книгах вигадані місця розташування знаходяться в іноземних країнах, де вона сама побувала, таких як археологічні розкопки в Сирії у “*Murder in Mesopotamia*” або подорожі знаменитим Східним експресом, який проходить через Стамбул, Белград та інші міста у романі “*Murder on the Orient Express*”. Це все є чудовим прикладом того, як вона використовує як вигадані, так і реальні топоніми, щоб створити атмосферу, просякнуту як містикою, так і правдою.

Наприклад, у романі “*Murder on the Orient Express*” історія розпочинається з опису Східного експресу, застряглому у важкому снігу поблизу хорватського міста Вінковці, з назвами екзотичних зупинок по маршруту потяга: “*The Simplon Orient Express arrived at **Belgrade** at a quarter to nine that evening. It was not due to depart again until 9.15, so Poirot descended to the platform. He did not, however, remain there long. The cold was bitter, and though the platform itself was protected, heavy snow was falling outside.*” [Christie 2015, p. 35] .

Поєднання реальних топонімів на кшталт *Stamboul*, *Constantinopol*, *London*, *Belgrade* уздовж реального маршруту розкішного потяга *Orient Express* вкорінює історію в манливості та романтиці залізничних подорожей Центральною Європою тієї епохи. Увага залишається зосередженою на мікроскопі у сніговому полоні потягу, але барвисті назви створюють приємний контекст.

Крім Європи, А. Крісті також створила численні романи та оповідання на Близькому Сході, де вона якийсь час жила зі своїм чоловіком Максом Маллованом, коли він очолював археологічні розкопки. Такі романи, як *“Death on the Nile”* та *“Murder in Mesopotamia”*, повною мірою використовують незнайомі – для більшості британських читачів – арабські назви місць і регіонів, щоб викликати відчуття таємниці та романтики. Наприклад, назви річки *“the Nile River”*; селищ *“Shellal”* та *“Wadi Halfa”*; міст *“Aswan”* та *“Abu Simbel”*; країни *“Egypt”*. Для багатьох читачів ця екзотична локація стала свого роду вікном у світ пригод та загадок, який вони можуть досліджувати разом з героями.

Разом з тим, слід зазначити, що сила будь-якого детективного твору частково походить від непередбачуваного та невідомого оточення, що наповнене чудово незнайомими назвами. А. Крісті насолоджується екзотикою таких місць, як *Mosul* (Ірак), *Raqqa* (Сирія) і *Nineveh* (Ірак), які викликали б уявлення про археологію, стародавні культури та можливі скарби, сповнені вбивчими схемами.

Прямуючи ще далі на схід, роман *“The Man in the Brown Suit”* наповнюється ще більш різноманітними топонімами, щоб пронести міжнародні інтриги через такі широко розкидані місця, як *London* (Англія), *Cape Town* та *Muizenberg* (Південна Африка), *Rhodesia* та *Bulawayo* (Зімбабве), *Nairobi* (Кенія). Екзотичні території імперських колоній створили необхідні умови для розвитку творчої уяви А. Крісті. Чим екзотичнішими і таємничими здаються незнайомі топоніми для пересічного британського читача, тим успішніше, здавалось, вони переносять їх уяву в чужий, хоча й захоплюючий простір.

Водночас, використовуючи іноземний екзотизм, А. Крісті також культивує відчуття англійського імперіалізму та домінування через спосіб зображення певних колоніальних топонімів як знайомих і зрозумілих територій, що підлягають британському контролю та впливу. Письменниця розглядає те, що хоча місця в Лондоні та Саутгемптоні є відомими,

африканські топоніми надають ситуації більш загадковості, оскільки вони представляють менш вивчені, або, наприклад, інші прикордонні області до британських колоній, які можуть бути менш зрозумілими або неочікуваними для людей з імперськими поглядами.

А. Крісті зображує головну героїню Енн Беддінгфілд (*Anne Beddingfeld*), яка через свою професію (археологія) добре орієнтується в таких місцях, як Родезія та Південна Африка, з дуже звичайною обізнаністю, таким чином, кодуючи їх як безпечні в межах англійської імперської сфери.

Як було зазначено раніше, топоніми у творах А. Крісті допомагають створити реалістичність обставин та відчуття місця подій. Письменниця часто використовує реально існуючі географічні назви, наприклад, *the Devon coast*, що розташований на південному заході Англії – “*There had been its original purchase by an American millionaire who was crazy about yachting—and an account of the luxurious modern house he had built on this little island off the Devon coast.*” (“*And Then There Were None*”) [Christie 1978, p. 3]. Це дозволяє читачеві уявити конкретне місце розвитку подій, і надати всій історії більшої достовірності та автентичності.

Проте Крісті також вигадує власні топоніми, щоб підкреслити відокремленість місця подій та його особливу роль у сюжеті. Наприклад, *Indian Island* – “*Indian Island had really been bought by Miss Gabrielle Turl, the Hollywood film star!*” [Christie 1978, p. 4]

Гідроніми часто мають символічне значення та підтекст. Вони є важливою частиною художнього світу творів Агати Крісті. Письменниця майстерно використовує гідроніми для створення символічних образів, передачі настрою та розкриття внутрішнього світу персонажів. Аналіз їх використання дозволяє глибше зрозуміти символіку твору та авторський задум.

Наприклад, назва острова *Indian Island* у романі *And Then There Were None*. Ця вигадана локація стає місцем жорстоких вбивств. Асоціації з індіанцями створюють відчуття того, що на острові панують первісні, дикі

інстинкти. Оточені водою з усіх боків, герої не можуть втекти з цього острова жахів.

Подібний прийом використовується і в романі *Murder on the Orient Express*. Коли Еркюль Пуаро прибуває на вокзал Стамбула, щоб сісти на потяг, згадується Босфор: “*Ten minutes later the train started again. It arrived at Haydapaşsar only five minutes late, having made up time on the journey. The Bosphorus was rough and M.Poirot did not enjoy the crossing.*” [Christie 2015, p. 11] – це створює відчуття загадковості та символізує перехід до іншого світу, адже Босфор – є морською протокою між Європою та Азією. Невдовзі в потязі станеться злочин, і згадка Босфору ніби віщує майбутні моторошні події.

Також, у *Murder on the Orient Express* міс Дебенхем, розмірковуючи про свою майбутню подорож, з гіркотою згадує про Босфор як про “*the Bosphorus over which her hopes and happiness had once flown kite-wise*” [Christie 2015, p. 155]. Її розчарування у коханні пов'язується з цією протокою, яка стає символом минулих сподівань.

Деякі конкретні географічні назви водойм відіграють сюжетотвірну роль у творах письменниці. Наприклад, у романі *Caribbean Mystery* дія розгортається на вигаданому острові у Карибському морі. Сама назва острова – *Rambler's Rust* – має зловісний відтінок (“*ramblers*” можна перекласти як «блукачі», що створює асоціації з безпорадним становищем мешканців острова). Оточені водами океану, вони опиняються у пастці разом зі вбивцею.

Варто зазначити, що у романі *Caribbean Mystery*, особливість використання гідронімів полягає в тому, що вони додають екзотичності та загадковості сюжету. Наприклад, *Caribbean Lake* – назва озера створює образ таємничості та нагадує читачеві екзотичне середовище Карибських островів. Це озеро стає ключовим елементом у сюжеті, а його назва додає загадковості та інтриги; *Bragnell Island* – цей топонім вказує на місце подій роману – віддалений та відірваний від світу острів у Карибському морі. Назва створює враження відокремленості, що відтіняється від решти світу.

Отже, аналіз топонімів у детективних творах Агати Крісті може розкрити різні аспекти її творчого процесу. По-перше, назви місць допомагають створити атмосферу та настрій сцен, відображаючи їх характери та емоційний тон. Крім того, деякі топоніми можуть мати символічне або метафоричне значення, що підсилює тематику романів. Включення реальних географічних назв додає автентичності та достовірності сюжету, дозволяючи читачеві легше уявити події та місця дії. Також топоніми можуть містити підказки, які допомагають розв'язати загадку і роблять читання цікавішим. Аналізуючи топоніми у творах А. Крісті, можна краще зрозуміти її письменницьку техніку та виявити глибину її творчого задуму. Аналіз топонімів дає уявлення про географічне тло твору та його роль у розвитку сюжету.

2.3 Функції онімів у творах Агати Крісті

Найцікавішим аспектом вивчення власних назв у художньому тексті є їх функціональне навантаження. Оніми виконують номінативну функцію, локалізаційну, соціологічну, алюзійну, характеротворчу, стилістичну, а також сюжетотворчу функцію, яка в певній мірі об'єднує всі вищеназвані функції.

Імена героїв у А. Крісті завжди глибоко продумані, адже вони несуть певне смислове навантаження, допомагаючи розкривати характер персонажа, його соціальний статус, а іноді навіть містячи приховані натяки на подальший розвиток сюжету.

Одна з найважливіших функцій антропонімів – характеротворча. Імена допомагають створити певний образ персонажа в уяві читача, розкрити його сутність. Наприклад, поширені традиційні англійські імена на кшталт *John*, *Anthony*, *Emily*, *Mary*, *Michael* допомагають відтворити атмосферу Британії початку ХХ століття, коли відбувається дія більшості творів Крісті. Імена

аристократичного походження – *Lawrence, Claudia, Lionel* – відразу вказують на вищий соціальний статус персонажа.

Часто письменниця використовує так звані імена-підказки, які вказують на певну рису характеру чи особливість персонажа. Наприклад, у романі *The Unexpected Guest* персонаж на ім'я *Michael Starkwedder*, чиє прізвище *Starkwedder* означало битися об заклад усім, що маєш, тому що головний герой був у відчаї і вирішив помститися кривдникові.

Іноді імена та прізвища можуть нести приховані натяки на подальший розвиток сюжету, виконуючи сюжетотворчу функцію. Наприклад, прізвище вбивці *Mr. Justice Wargrave* у романі *And Then There Were None* асоціюється зі «стерв'ятником», що вказує на його справжню жорстоку сутність.

Ще одна важлива функція антропонімів – створення національного та іноземного колориту творів. Традиційні англійські імена персонажів допомагають занурити читача в атмосферу Британії. Водночас, іншомовні імена та прізвища (*Hercule Poirot, Countess Helena Andrenyi, Hildegarde Schmidt, Princess Natalia Dragomiroff, Pierre Michel*) підкреслюють міжнародний характер сюжету та його широкий розмах, коли події відбуваються серед персонажів різних національностей.

Письменниця використовує у творі «*The ABC Murders*» імена відомих вбивць (*Jack the Ripper, Stoneman*), підкреслюючи, що невідомий злочинець, який вбиває людей за алфавітом може повторити «успіх» своїх попередників: «*The sanity of a city full of men against the insanity of one man? I fear, Hastings – I very much fear. Remember the long continued success of Jack the Ripper*» [Christie 2008, p. 125].

Стилістична функція виражається у використанні популярних імен, що знаходяться на шляху перетворення в загальні, такі імена загальновідомі і коли вони вживаються, під ними розуміють певні значення. Сюди відносяться всі алюзивні імена, наприклад: *Cain, Caesar's wife, Sherlock Holmes, Alexander Bonaparte Cust, Jack the Ripper, Macbeth, Mercurio*.

Також, антропоніми виконують соціологічну функцію. Слід звернути увагу на той факт, що мова у повісті «*The ABC Murders*» йде не про вищі, аристократичні верстви суспільства, а про людей середнього класу та працюючий люд Англії – ремісників, секретарок, офіціанток, покоївок, фермерів, тому А. Крісті називає персонажів по іменах та прізвищах. Деякі антропоніми вказують на характер діяльності людини. Наприклад: *Carter* від середньо англійського «*cartere*» «візник».

Промовисті імена мають улюблені герої А. Крісті – Еркюль Пуаро та міс Марпл. Письменниця наділила свого головного героя алюзивним іменем Еркюль (*Hercules* – Геркулес або Геракл). На відміну від міфічного героя велич й сила Еркюля мають не фізичну, а психологічну природу. Аналітичний склад розуму та глибоке знання людської психіки забезпечують перемогу правосуддя. Письменниця залишається вірною принципам гуманізму, засудивши амбіції вбивці, нехтування ним людськими долями та життям. Її герой, детектив Пуаро, констатує той факт, що усім цим «суто англійським вбивствам» бракує суттєвої складової національного менталітету : шляхетності та здорового духу суперництва.

Персонаж А. Крісті міс Марпл постає, на перший погляд, типовою жінкою вікторіанської епохи. Але етимологія прізвища *Marple* означає «струмок», а також «*maere*» можна потрактувати як чудовий. Тобто, така характеристика вказує на поєднання суперечливої внутрішньої і зовнішньої сутності героїні. А. Крісті дала героїні давньоанглійське прізвище і підкреслила цим те, що міс Марпл втілює у собі англійські традиції.

Топоніми у творах Агати Крісті виконують різноманітні функції, що суттєво впливає на сприйняття тексту. Назви місць у творах Крісті можуть бути реальними, вигаданими або іноземними, і кожен тип топоніму має свою специфічну функцію. Реально існуючі топоніми, такі як “*London*”, “*Bosphorus*”, “*Constantinople*”, “*Balkans*”, “*Baghdad*” або “*St.Mary Mead*”, допомагають створити реалістичне тло для подій у творі. Ці назви

дозволяють читачам легше уявити собі місце подій та відчутти себе частиною реального світу.

Вигадані топоніми, такі як “*Styles Court*” або “*Indian Island*”, підкреслюють відокремленість місця від зовнішнього світу. Ці назви створюють враження ізоляваності, що може бути важливим елементом сюжету та розвитку таємниці. Використання іноземних топонімів, таких як “*Istanbul / Stamboul*” чи “*Rhodesia*”, додає творам Крісті міжнародного колориту та розмаху. Ці назви місць створюють відчуття екзотики та підсилюють глобальний характер подій.

Назви місць можуть містити прихований зміст та натяки на розвиток сюжету. Наприклад, острів “*Rambler’s Rust*” (“*The Caribbean Mystery*”) вже в самій назві містить загадковість та обіцянку таємниці, що спонукає читача до подальших розгадок. Подібний вибір назви може вказувати на те, що навколишній світ або життя на цьому острові має свої помітні дефекти або проблеми, що можуть виявитися небезпечними для персонажів. Таким чином, назва може бути метафорою для характеристики суспільства або стану справ у романі.

Деякі топоніми несуть певне символічне значення та відображають тематику або ідею твору. Наприклад, “*Bosphorus*” – як символ переходу до іншого світу, відображає тему переходу та розділення в романі “*Murder on the Orient Express*”.

Створення атмосфери, описи водойм, такі як море чи озера, мають суттєвий вплив на атмосферу творів Крісті. Частіше за все, вони викликають зловісний настрій, напругу та відчуття таємниці. Наприклад, морська подорож у романі “*And Then There Were None*” створює неспокійну та загадкову атмосферу, що підсилює сенсацію ізоляції та небезпеки на віддаленому острові. Сюжетна функція, географічне положення вигаданих островів чи місць біля води, таких як “*Indian Island*” або “*Rambler’s Rust*”, визначає розвиток сюжету. Ці місця стають ключовими для розкриття таємниці та розвитку подій.

Проаналізувавши оніми, використані А. Крісті, ми можемо стверджувати, що вибір їх не є випадковим, а служить меті глибшого розкриття теми та ідеї творів. Багато імен і прізвищ у творах А. Крісті є промовистими, тобто дають проникливому читачеві додаткову інформацію про особу персонажа, його професію, соціальну приналежність і т.д.

Таким чином, і антропоніми, і топоніми є не тільки засобом створення художнього фону твору, який яскраво і точно відображає картину життя сучасного англійського суспільства, але і служать джерелом для глибокого вивчення культури, історії, традицій Великобританії.

Топонімічний склад творів А. Крісті за об'ємом не поступається антропонімам, а ось функційно програє в тому плані, що переважно виконує номінативну та уточнюючу функцію. Якщо антропоніми можуть допомогти розкрити характер героя, або навпаки, навмисно заплутати читача та провести його хибною стежкою, то топоніми мають допоміжну функцію і служать переважно тим, що додають реальності подіям.

ВИСНОВКИ

Метою нашого дослідження було виявлення специфіки функціонування онімів у творах детективного жанру. Критично опрацювавши теоретичні джерела за обраною темою та провівши практичне дослідження детективних творів відомої англійської письменниці А. Крісті, ми дійшли певних висновків.

Оніми, охоплюючи практично всі сфери людського буття, набули важливого значення як особливий об'єкт вивчення у лінгвістиці. Увага дослідників до багатоаспектного аналізу власних назв, у порівнянні із загальними, сформувала окремий розділ мовознавства – ономастику.

Власні імена настільки численні та різноманітні за своїм лексичним значенням і структурою, що абсолютно природньо постає питання про їх систематизацію. У лінгвістичній літературі представлені різні класифікації ономастичної лексики. При цьому ономастичний простір може сегментуватися за різними критеріями: етимологічним, структурним, функціональним, предметно-номінативним.

Власні назви займають важливе місце в тексті художнього твору, де вони сприяють реалізації авторського задуму, підвищенню емоційної виразності тексту, створенню яскравих образів персонажів. Власні імена наділені багатством і різноманітністю асоціативних зв'язків, які поступово розкриваються в контексті твору.

Дослідження ономастикону художніх творів вимагає аналізу теоретичних засад, що стосуються найменувань у літературі. Вивчення онімів та їх ролі в тексті дозволяє розкрити стилістичні особливості художнього твору. Класифікація онімів та їх стилістичні функції в тексті допомагають зрозуміти, як автор використовує імена персонажів, місць і речей для створення атмосфери та розкриття сюжету.

Детективний жанр має свої особливості, такі як відповідність дійсності, логіка, розв'язання загадок та таємниць. Творчість Агати Крісті відзначається високою майстерністю в цьому жанрі. Аналіз детективних творів Агати Крісті дозволяє виявити її талант у створенні вишуканих загадок та інтригуючих сюжетів. Дослідження онімів у романах письменниці є важливим для визначення їхньої ролі у створенні образів персонажей, розкритті сюжету та створенні атмосфери детективного твору.

Найбільш значущими у функціональному аспекті є антропоніми. У досліджених творах зустрічаються як реально існуючі, так і вигадані імена. Однак у більшості випадків письменниця спирається на реальний ономастикон англійської мови. Ономастичний простір детективних творів А. Крісті включає офіційні нейтральні імена, імена у пестливій і скороченій формі, прізвиська з чітко вираженою негативною або позитивною забарвленістю; історичні, літературні, біблійні алюзивні імена, які несуть додаткову культурологічну інформацію.

Найактивнішими функціями антропонімів виступають характеротворча, емоційно-оцінна та алюзійна функції. Уважний читач може розрізнити соціальний статус героя, його звички, характерні риси тільки завдяки імені. Таким чином письменниця стимулювала інтерес читача, вводила його в детективну історію і дозволяла брати участь у розкритті злочину.

Топоніми у творах А. Крісті представлені різними класами: урбаноніми, ороніми, астіоніми, годоніми, ойкодоніми, гідронімами, дромонімами. За структурою вони є простими, похідними, складними та багатокomпонентними географічними назвами.

Топоніми пов'язані з ходом розслідування. Часто функціональне навантаження топонімів проявляється у відтопонімічних прізвиськах. Також, топоніми створюють ілюзію реальності, вказуючи на точне місце події. Чим точніше вказане місце, тим більше читач вірить у справжність фактів і стає учасником описаних подій, розгортання яких він може чітко простежити.

Оніми представлені як в авторському, так і в персонажному мовленні. Часто вони включаються у заголовок детективного твору (ім'я сищика або жертви, назва місця подій). Використання оніма в такій сильній позиції перетворює його на ключовий елемент в інформаційному текстовому просторі.

Отже, проведений аналіз онімів у творах А. Крісті свідчить про те, що ономастикон детективної літератури виступає важливим елементом жанрового коду. Власні назви значно сприяють створенню яскравих образів персонажів, формуванню чіткої структурної організації тексту при наявності запутаної інтриги, підвищенню динамічності і напруженості розгортання подій. Вони збагачуються асоціаціями та емоційно-оцінним забарвленням. У детективному творі оніми виступають своєрідними підказками, що дають читачеві можливість проявити інтуїцію та відкрити завісу злочину. Все вищезазначене обумовлює популярність даного літературного жанру, зокрема постійний читацький інтерес до творів А. Крісті.

Динамічний характер ономастикону, його тісний зв'язок з історичними, соціальними та культурними подіями, характерними для даного суспільства, поліфункціональність та висока експресивність власних назв обумовлює актуальність їх вивчення в контексті різних типів дискурсу і відкриває широкі перспективи для подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барабаш С. Поняття «жанр» як теоретична категорія та чинник художньої специфіки творчості М. Козоріса. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*. 2019. № 11. С. 42–46.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 344 с.
3. Белей Л. О. Нова українська літературно-художня антропонімія: проблеми теорії та історії. Ужгород : ДВНЗ УжНУ, 2002. 176 с.
4. Белей Л. Природа особових імен та їх відтворення засобами чужої мови. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Ужгород : ДВНЗ УжНУ, 2016. Вип. 21. С. 198–202.
5. Белей О. О. Трансформація українського ономастикону посттоталітарної періоду на загальнослов'янському тлі. Wrocław : Univ. Wrocławskiego, 2007. 248 с.
6. Бережна М. В. Ономастикон романів Дж. К. Ролінг циклу «Гаррі Поттер» в українському та російському перекладах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2009. 20 с.
7. Бережна М. В. Тринадцять етапів перекладу власних імен та назв. *Вісник СумДУ. Серія : Філологія*. 2007. Т. 2. С. 62–66.
8. Бобро М. П., Присяжнюк Л. Р. Лінгвокультурна семантика антропонімів і топонімів у романі Дж. Мартіна «Гра престолів» та особливості їх перекладу українською мовою. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Філологія*. 2021. № 88. С. 67–73.

9. Бойван О. С., Ковтун О. В. Антропоніми та їх ключові характеристики у книгах Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер». *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. № 2(2). Т. 31(70). С. 35–41.
10. Бойчук І. В. Адаптація французьких онімів в українській та російській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Донецьк, 2002. 20 с.
11. Булава Н. Ю. Лексико-семантична характеристика твірних основ сучасних українських прізвищ північної Донеччини. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. № 110. С. 62–64.
12. Ванілова В. О. Реалії в художньому тексті: перекласти не можна опустити. *Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах*. 2018. № 35-36. С. 70–80.
13. Величко Я. А. Антропонімія в англійській мові: структурно-семантичний та функціональний аспекти. *Перекладацькі інновації* : матеріали Всеукраїнської студентської науковопрактичної конференції. Суми : Вид-во СумДУ, 2010. С. 5–7.
14. Вербич С. О. Українська академічна ономастика : минуле, сьогодення, майбутнє. *Українська мова*. 2018. № 3. С. 28–39.
15. Вільчинська Т. В. Антропоніми латинського походження в українській мові. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2013. Вип. 6 (1). С. 46–52.
16. Вільчинська Т. В. Антропоніми як маркер ідіостилію письменника в публіцистичних текстах. *Лінгвістичні студії*. 2020. Вип. 40 (1). С. 122–129.
17. Горожанов Ю. Відантропонімні ергоніми м. Луцька. *Наука і вища освіта* : тези доп. учасників XVIII Міжнар. наук. конф. студ. і молодих учених (м. Запоріжжя, 22–23 квітня 2010 р.) : у 4 т. Запоріжжя : Вид-во КПУ, 2010. Т. 2. С. 326–327.

18. Горожанов Ю. Ергоніми відонімного походження в комунікативному просторі міста Луцька: структурно-семантичні особливості. *Волинь філологічна : текст і контекст*. 2018. С. 61–68.

19. Горожанов Ю. Ергоніми Луцька як елемент реклами. *Українська мова в XXI столітті : традиції і новаторство : тези доповідей Всеукраїнського лінгвіст. форуму молодих учених (Київ, 21-23 квітня 2010 р.)*. Київ : Спејс-Інформ, 2010. С. 33–35.

20. Греков О. В Роль ономастики у навчанні та вдосконаленні навиків перекладу. *Молодий вчений*. 2018. № 9 (16). С. 94–100.

21. Денисова І. В. Оказіональне слово як одна зі стилістичних особливостей жанру фентезі. *Наукові праці. Філологія. Мовознавство*. 2013. № 204 (216). С. 31–36.

22. Денисова І.В. Особливості оказіонального словотворення у романах українського фентезі. *Актуальні питання гуманітарних наук : збірник наукових праць*. 2015. № 14. С. 132–139.

23. Деремєнда Ю. М. Назви з рослинного і тваринного світу як етимони ергонімів. *Записки з ономастики*. Одеса : Астропринт, 2012. Вип. 15. С. 22–30.

24. Дзира Я. І. Ономастика. Київ : Наукова думка, 2010. 728 с.

25. Дзюбіна О. Диференціальні ознаки неологізмів і оказіоналізмів (на матеріалі художньої літератури). *Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови*. 2015. № 22. С. 78–84.

26. Дорда С. В. Лінгвокультурологія як самостійний напрям лінгвістичних досліджень. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство*. 2017. № 3 (352). С. 411–417.

27. Доценко М. В. Поетоніміка модерністської та постмодерністської прози : дис... канд. філол. наук : 10. 02. 01. Вінниця, 2018. 199 с.

28. Зимовець Г. Ергоніми з аксіологічною мотивацією. *Вісник Прикарпат. нац. ун-ту імені Василя Стефаника. Філологія*.

Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту, 2011. *Вип. XXIX–XXXI*. С. 42–46.

29. Зубко А. М. Українська ономастика: здобутки та проблеми. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*. 2007. С. 262–281.

30. Калініченко О. М. Мультимодальність художнього тексту: напрями лінгвопоетологічних досліджень. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2016. № 21(2). С. 42–46.

31. Карпенко О. Ю. Структура індивідуального ергонімічного фрейму. *Записки з ономастики*. Одеса : Астропринт, 2007. Вип. 10. С. 9–22.

32. Карпенко О. Проблематика когнітивної ономастики: монографія. Одеса : Астропринт, 2006. 374 с.

33. Карпенко О. Ю. Літературна ономастика. Одеса : Астропринт, 2000. 326 с.

34. Карпенко Ю. О. Літературна ономастика : 36 статей. Одеса : Астропринт, 2008. 328 с.

35. Кернична Л. І. Тактики перекладу міфонімів з англійської мови українською в кінематографі (на матеріалі перекладу серіалу «Гра престолів»). *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2020. № 2. С. 28–37.

36. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства : монографія. Львів : ПАІС, 2005. 368с.

37. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства, підруч. 2-ге вид. Київ : Академія, 2005. 368 с.

38. Кудиба С. М. Функціональний потенціал алюзивних власних імен у рекламних текстах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17. Львів, 2008. 25 с.

39. Кушнірова Т. В. Жанр як структурована категорія сучасного літературознавства. *Наукові записки ХНПУ ім. Г. С. Сковороди*. 2010. № 1 (61). С. 168–175.

40. Левочкіна С. В. Лінгвокогнітивні аспекти онімів у художньому тексті в жанрі фентезі (на матеріалі творів Урсули Ле Гуїн) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2019. 306 с.
41. Литвин Л. В. Ономастична система художньої прози (на матеріалі французьких романів XIX-XX століть) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05. Київ, 2006. 242 с.
42. Новікова Є. Б. Неологізм, okazіоналізм, потенційне слово: проблеми розмежування. *Лінгвістичні дослідження*. 2017. № 45. С. 97–102.
43. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. 376 с.
44. Сеньків О. Індивідуально-авторське словотворення у творах жанру фентезі. *Науковий вісник ДДПУ. Серія «Філологічні науки» (Мовознавство)*. 2015. № 3. С. 238–244.
45. Теревус О. Л. Трансформація жанрових форм у літературі й публіцистиці. *Науковий вісник Волинського національного університету 95 ім. Лесі Українки. Філологічні науки : Літературознавство*. 2011. № 13. С. 135–138.
46. Торчинський М. Денотатно-номінативна структура антропонімікону української мови. *Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. ун-ту : Філологічні науки*. Вип. 15. Т. 1. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2007. С. 146–150.
47. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови : монографія. Хмельницький : Авіст, 2008. 550 с.
48. Федоренко С. Міжкультурна комунікація і переклад реалій. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологія*. 2018. № 1 (25). С. 110–112.
49. Debus F. *Namenkunde und Namengeschichte. Eine Einführung*. Berlin : Erich Schmidt Verlag, 2012. 280 s.
50. Gardiner A. *The theory of proper names : a controversial essay*. London : Oxford University Press. 1957. 68 p.

51. Gibka M. Literary Onomastics: a Theory. Łódź : ArchaeGraph. Wydawnictwo Naukowe, 2019. 173 p.
52. Kunze K. Wörter als Etiketten. Grundzüge der Namenskunde. Über Wörter. Grundkurs Linguistik. München : Dt. Taschenbuch Verl, 2002. 422 s.
53. Koß G. Namenforschung. Eine Einführung in die Onomastik. 3 aktualisierte Auflage. Tübingen : Niemeyer, 2002. 248 s.
54. Morgan J. Agatha Christie : A biography. London : HarperCollins Publishers, 1984. 360 p.
55. Pelka D. Die Vornamen der Oberschlesier als Zeichen der Gruppenzugehörigkeit. *Namenskundliche Informationen (NI)*. 2016. №107/108. S. 397–417.
56. Redmons G. Names and History: People, Places and Things. London : Continuum International Publishing Group, 2007. 106 p.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

57. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
58. Сучасний тлумачний словник української мови: 60 000 слів / ред. В. В. Дубчінський. Харків : Школа, 2006. 832 с.
59. Oxford Learner's Dictionary. URL : <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> (accessed: 20.06.2023).
60. Etymological Cambridge dictionary of the English Language. URL: <https://www.etymonline.com> (accessed: 20.06.2023)
61. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (accessed: 20.06.2023)

62. Wilhelm Fh. Nicolaisen. Onomastics. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition). Amsterdam : Elsevier, 2015. P. 223–226.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

63. Christie A. The ABC Murders. Dublin : HarperCollins Publishers, 2008. 256 p.

64. Christie A. Murder on the Orient Express. Dublin : HarperCollins Publishers, 2015. 274 p.

65. Christie A. Unexpected Guest. New York : St Martin's Press, 1999. 173 p.

66. Christie A. And Then There Were None. New York : Dodd, Mead, 1978. 264 p.

67. Christie A. The Murder at the Vicarage. New York : William Morrow Paperbacks, 2011. 304 p.

68. Christie A. The Man in the Brown Suit. Glasgow : HarperCollins UK, 2002. 384 p.

69. Christie A. The Murder of Roger Ackroyd. Glasgow : HarperCollins UK, 2002. 368 p.

70. Christie A. Murder Is Easy. New York : HarperCollins Publishers, 1992. 253 p.

71. Christie A. Peril at End House. Croydon : HarperCollins Publishers Ltd, 2012. 256 p.

72. Christie A. Evil Under the Sun. London : HarperCollins Publishers, 2019. 288 p.

SUMMARY

Anthroponyms are the most significant in the functional aspect. Both real and fictional names are found in the studied works. However, in most cases, the writer relies on the real onomasticon of the English language. The onomastic space of A. Christie's detective novels includes official neutral names, names in pet names and abbreviated forms, nicknames with a clearly expressed negative or positive colouring; historical, literary, biblical allusive names that carry additional cultural information. Place names in A. Christie's works are represented by different classes: urbanonyms, oronyms, astionyms, godonyms, oikodonyms, hydronyms, dromonyms. By structure, they are simple, derivative, compound, and multicomponent place names. Place names are associated with the course of an investigation. Often, the functional load of place names is manifested in place names. Place names also create the illusion of reality by indicating the exact location of an event. The more precisely the place is specified, the more the reader believes in the authenticity of the facts and becomes a participant in the events described, the unfolding of which he or she can clearly trace.

Key-words: *detective story, proper name, onym, poetonym, anthroponym, toponym, poetic onomastics, onomastics*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Ез-Заїм Оксана Олександрівна, студентка 2 курсу магістратури, форми навчання заочна, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма Мова і література (англійська), адреса електронної пошти ezzaim.oksana@gmail.com.

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Специфіка функціонування онімів у детективних творах Агати Крісті (мовою оригіналу)» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____